

Revitalizing Democracy: The Transformative Power of Participatory Budgeting in the Public Sphere

Chatcharin Thongmomram

Graduate School of Public Administration,
National Institute of Development Administration,
Thailand

Chanit Suntapun

Graduate School of Law,
National Institute of Development Administration,
Thailand

Banjerd Singkaneti

Graduate School of Law,
National Institute of Development Administration,
Thailand

Abstract

This article investigates the connections between deliberative democracy, the public sphere, and participatory budgeting, with a particular emphasis on participatory budgeting as a critical aspect in democratic transformation. It investigates the theoretical underpinnings of participatory budgeting in the framework of deliberative democracy and public sphere theory, which involve citizens in collective decision-making. It also dives into participatory budgeting technologies and methods, emphasizing the possibilities for increased citizen engagement, social equality, and improved public openness and accountability. To fully assess the impact of participatory budgeting, the article discusses its triumphs and problems, such as establishing inclusion, adjusting to technology developments, and standardizing participatory budgeting. It also examines future approaches, stressing international commonsense, incorporating new technology, and expanding the practice to other situations. Participatory budgeting may be considered as not simply a tool for distributing public resources, but also for restoring democracy and promoting social transformation. Participatory budgeting helps to create more responsive and just governance by empowering citizens and cultivating a culture of involvement.

Keywords

deliberative democracy, public sphere, participatory budgeting

CORRESPONDING AUTHOR

Chatcharin Thongmomram, Doctoral student in the Doctor of Philosophy program (Public Administration)
Graduate School of Public Administration, National Institute of Development Administration, Thailand
148 Serithai Road, Klongchan, Bangkok, Bangkok 10240, Thailand. Email: pongchatcharin@gmail.com
© College of Local Administration, Khon Kaen University. All rights reserved.

เสริมพลังประชาธิปไตย: พลังแห่งการเปลี่ยนแปลงของการจัดทำ งบประมาณแบบมีส่วนร่วมในพื้นที่กลาง

ชัชรินทร์ ทองหม่อมราม

คณะรัฐประศาสนศาสตร์

สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

ฉานทิธ สันตะพันธุ์

คณะนิติศาสตร์

สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

บรรเจิด สิงคะเนติ

คณะนิติศาสตร์

สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

บทคัดย่อ

บทความเชิงวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่ออธิบายความเชื่อมโยงระหว่างประชาธิปไตยแบบปรึกษาหารือ (Deliberative Democracy) กับพื้นที่กลาง (Public Sphere) และการจัดทำงบประมาณแบบมีส่วนร่วม (Participatory Budgeting) โดยเน้นที่การจัดทำงบประมาณแบบมีส่วนร่วมเป็นหลักในฐานะเป็นปัจจัยสำคัญของการเปลี่ยนแปลงเพื่อเสริมพลังประชาธิปไตย โดยการศึกษารากฐานทางทฤษฎีของงบประมาณแบบมีส่วนร่วม ภายใต้บริบทของทฤษฎีประชาธิปไตยแบบปรึกษาหารือและพื้นที่กลาง ซึ่งประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจร่วมกัน นอกจากนี้ยังเจาะลึกถึงนวัตกรรมและกระบวนการของงบประมาณแบบมีส่วนร่วม โดยเน้นถึงศักยภาพในการเพิ่มการเข้ามามีส่วนร่วมของพลเมือง ส่งเสริมความเท่าเทียมทางสังคม และพัฒนาความโปร่งใสและความรับผิดชอบของภาครัฐ เพื่อการวิเคราะห์ผลกระทบของงบประมาณแบบมีส่วนร่วมอย่างครอบคลุม บทความนี้ได้อธิบายความสำเร็จและความท้าทายของงบประมาณแบบมีส่วนร่วม การบรรลุถึงความครอบคลุม การปรับตัวให้เข้ากับความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี และการทำให้งบประมาณแบบมีส่วนร่วมเป็นมาตรฐานเดียวกัน นอกจากนี้ยังพิจารณาถึงทิศทางในอนาคตโดยเน้นถึงแนวทางการนำไปใช้ร่วมกันในระดับสากล การบูรณาการเทคโนโลยีใหม่ๆ และการขยายแนวทางปฏิบัติไปสู่บริบทที่กว้างขึ้น ผลการศึกษาพบว่างบประมาณแบบมีส่วนร่วมไม่เพียงเป็นเครื่องมือในการจัดสรรทรัพยากรสาธารณะเท่านั้น แต่ยังเป็นเครื่องมือสำหรับการฟื้นฟูประชาธิปไตยและการเปลี่ยนแปลงทางสังคมอีกด้วย โดยการเสริมสร้างอำนาจให้กับประชาชนและส่งเสริมวัฒนธรรมการมีส่วนร่วม อีกทั้งช่วยให้เกิดการปกครองที่ตอบสนองและยุติธรรมมากขึ้น

คำสำคัญ

ประชาธิปไตยแบบปรึกษาหารือ, พื้นที่กลาง, การจัดทำงบประมาณแบบมีส่วนร่วม

บทนำ

ในยุคสมัยที่ความชอบธรรมของระบอบประชาธิปไตยและความไว้วางใจของประชาชนที่มีต่อสถาบันประชาธิปไตยตกอยู่ภายใต้ความตึงเครียดอย่างมาก กลไกที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของพลเมืองอย่างแข็งขันกำลังได้รับความสนใจอีกครั้ง ความจำเป็นในการฟื้นฟูระบอบประชาธิปไตยเกิดขึ้นทั่วโลก

โดยมีข้อกังวลเกี่ยวกับความแตกแยกทางการเมือง การมีส่วนร่วมของพลเมืองที่ลดลง และการละเลยชุมชนที่เปราะบาง ประชาธิปไตยแบบปรึกษาหารือ (Deliberative Democracy) การจัดทำงบประมาณแบบมีส่วนร่วม (Participatory Budgeting) และพื้นที่กลาง (Public Sphere) จึงเป็นกลไกที่มีประสิทธิภาพเพื่อจัดการกับความท้าทายเหล่านี้ โดยส่งเสริมกระบวนการตัดสินใจที่ครอบคลุม ยุติธรรม และโปร่งใส บทความนี้จะศึกษาการจัดทำงบประมาณแบบมีส่วนร่วมซึ่งฝังอยู่ในแนวคิดของประชาธิปไตยแบบปรึกษาหารือและพื้นที่กลางสามารถช่วยสร้างความไว้วางใจ เพิ่มความโปร่งใส และอำนวยความสะดวกในการเสริมอำนาจของพลเมืองในการปกครองได้อย่างไร

ประชาธิปไตยแบบปรึกษาหารือตั้งอยู่บนสมมติฐานว่าการพูดคุยอย่างมีข้อมูลและมีเหตุผลระหว่างพลเมืองนั้นมีความสำคัญต่อการปกครองที่ถูกต้องและยุติธรรม ในฐานะของทฤษฎีประชาธิปไตย ประชาธิปไตยแบบปรึกษาหารือเน้นย้ำว่าพลเมืองต้องมีส่วนร่วมในการสนทนา การอภิปราย และการสะท้อนความคิดเห็นอย่างมีวิจารณญาณเกี่ยวกับประเด็นสาธารณะ (Bächtiger et al., 2018) แนวทางนี้มุ่งหวังที่จะก้าวข้ามขีดจำกัดของประชาธิปไตยแบบมีตัวแทนด้วยการผนวกพลเมืองโดยตรงเข้าสู่งการหารือด้านนโยบาย ส่งเสริมสภาพแวดล้อมประชาธิปไตยที่ให้ความสำคัญกับความหลากหลายของความคิดเห็น การอภิปรายอย่างมีวิจารณญาณ และการรวมเอาทุกคนเข้าไว้ด้วยกัน ในบริบทนี้การจัดทำงบประมาณแบบมีส่วนร่วมเป็นแนวทางที่แตกต่างจากแนวทางอื่น กล่าวคือเป็นการเชื่อมโยงพลเมืองกับกระบวนการตัดสินใจด้านงบประมาณ ช่วยให้พลเมืองสามารถมีบทบาทในการกำหนดการจัดสรรเงินสาธารณะได้

แนวคิดของพื้นที่กลางหรือพื้นที่สาธารณะซึ่งนำเสนอโดย Jürgen Habermas (1974) ให้พื้นฐานทางทฤษฎีสำหรับการทำความเข้าใจบทบาทของพื้นที่เปิดที่เป็นประชาธิปไตยในสังคมซึ่งพลเมืองสามารถแลกเปลี่ยนความคิดเห็น พิจารณานโยบาย และมีอิทธิพลต่อวาระสาธารณะ พื้นที่กลางมุ่งเน้นเรื่องพื้นที่หรือสถานที่ซึ่งเปิดกว้างและเข้าถึงได้ มีความสำคัญพื้นฐานสำหรับความรับผิดชอบและการมีส่วนร่วมของประชาธิปไตย ในแง่นี้การจัดทำงบประมาณแบบมีส่วนร่วมสามารถมองได้ว่าเป็นพื้นที่กลางที่นำไปปฏิบัติได้จริง ซึ่งบุคคลและชุมชนมีส่วนร่วมในการสนทนาที่มีความหมายเกี่ยวกับลำดับความสำคัญทางการเงินและสวัสดิการสังคม ด้วยการบูรณาการการจัดทำงบประมาณแบบมีส่วนร่วมเข้ากับพื้นที่กลาง พลเมืองจะกลายเป็นผู้ร่วมสร้างนโยบายที่ส่งผลกระทบโดยตรงต่อชุมชนของตน ซึ่งจะช่วยเสริมสร้างโครงสร้างของชีวิตประชาธิปไตย สอดคล้องกับ Nacar and Falay, 2024 ที่มองว่าการจัดทำงบประมาณแบบมีส่วนร่วมซึ่งประกอบด้วยองค์ประกอบที่เป็นประชาธิปไตย เช่น การทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเรื่องงบประมาณ การเพิ่มความรับผิดชอบและความโปร่งใสของการบริหารจัดการ ความพยายามในการแก้ปัญหาของเมืองด้วยการสื่อสารระหว่างพลเมืองและภาครัฐในระดับท้องถิ่น และการจัดระเบียบทางสังคม ซึ่งวิธีการเหล่านี้สามารถใช้เป็นเครื่องมือในการส่งเสริมความยั่งยืนทั้งทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม กล่าวคือการสร้างสังคมที่มีการจัดระเบียบยอมทำให้ภาคส่วนต่าง ๆ ของสังคมที่มีโอกาสจำกัดของการเข้าถึงงบประมาณสามารถเข้าถึงกระบวนการจัดทำงบประมาณได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนได้รับความยุติธรรมทางสังคมตั้งแต่ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมไปจนถึงการให้บริการด้านสุขภาพขั้นพื้นฐาน ระบบสาธารณูปโภค สาธารณูปการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน และพื้นที่อยู่อาศัยสำหรับคนยากจน

การจัดทำงบประมาณแบบมีส่วนร่วมเริ่มใช้ครั้งแรกในเมืองปอร์ตูอาเลเกร ประเทศบราซิล เมื่อปลายทศวรรษ 1980 ได้กลายเป็นรูปแบบที่มีอิทธิพลในเมืองต่าง ๆ กว่า 1,500 เมืองทั่วโลก โดยได้พัฒนาเป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพในการทำให้การตัดสินใจทางการเงินเป็นประชาธิปไตยมากขึ้น อนุญาตให้ประชาชนตัดสินใจเกี่ยวกับการจัดสรรเงินสาธารณะบางส่วนได้โดยตรง (Shah, 2007) ความสำเร็จของรูปแบบดังกล่าวอยู่ที่การเปลี่ยนแปลงกระบวนการจัดทำงบประมาณแบบดั้งเดิม ซึ่งมักเป็นแบบบนลงล่างและแบบเทคโนโลยีให้เป็นการเป็นแนวทางที่เน้นที่ประชาชนเป็นศูนย์กลาง ในรูปแบบนี้ ประชาชนในชุมชนจะเข้าร่วมอย่างแข็งขันในการอภิปราย พิจารณา และตัดสินใจเกี่ยวกับการจัดสรรงบประมาณ ส่งเสริมความโปร่งใส ความรับผิดชอบ และความเป็นเจ้าของทรัพยากรสาธารณะร่วมกัน ดังที่นักวิชาการ Novy และ Leubolt (2005) ระบุไว้ กระบวนการนี้ไม่เพียงแต่ทำให้การจัดทำงบประมาณเป็นประชาธิปไตยเท่านั้น แต่ยังปลูกฝังให้ผู้เข้าร่วมมีความรู้สึกมีอำนาจในการตัดสินใจอีกด้วย ประชาชนที่มีอำนาจซึ่งมีส่วนร่วมในการจัดทำงบประมาณแบบมีส่วนร่วมมีแนวโน้มที่จะลงทุนในชุมชนของตนและสนับสนุนประเด็นต่าง ๆ เช่น ความยุติธรรมทางสังคม ความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อม และการเข้าถึงบริการสาธารณะอย่างเท่าเทียมกัน

เนื่องจากการจัดงบประมาณแบบมีส่วนร่วมได้แพร่หลายไปทั่วโลก จึงได้มีการพัฒนาเพื่อตอบสนองความต้องการทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองที่หลากหลาย ตัวอย่างเช่น ในยุโรป ได้มีการนำการจัดทำงบประมาณแบบมีส่วนร่วมมาใช้ในการจัดการปัญหาการบริหารท้องถิ่นและความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อม ในขณะที่ในสหรัฐอเมริกาได้มีการนำการจัดทำงบประมาณแบบมีส่วนร่วมมาใช้ในการจัดการกับความไม่เท่าเทียมกันในเขตเมืองโดยการกระจายเงินทุนให้กับชุมชนที่ขาดแคลนทรัพยากร ในขณะเดียวกันในเอเชียความคิดริเริ่มของการจัดทำงบประมาณแบบมีส่วนร่วมมักเชื่อมโยงกับความพยายามในการกระจายอำนาจและความโปร่งใสในการบริหารสาธารณะ แม้จะมีความสามารถในการปรับตัว แต่การจัดทำงบประมาณแบบมีส่วนร่วมก็เผชิญกับความท้าทายที่สำคัญ รวมถึงความจำเป็นในการรักษาความครอบคลุม ปรับตัวให้เข้ากับนวัตกรรมทางเทคโนโลยี และกำหนดแนวทางปฏิบัติที่ดีที่สุดที่เป็นมาตรฐานซึ่งสามารถนำไปใช้ในบริบททางสังคมและการเมืองที่แตกต่างกันได้

ศักยภาพในการเปลี่ยนแปลงของการจัดทำงบประมาณแบบมีส่วนร่วมมีความเกี่ยวข้องอย่างยิ่งในยุคดิจิทัลปัจจุบัน ซึ่งเทคโนโลยีใหม่ ๆ เปิดโอกาสให้มีการริเริ่มการจัดทำงบประมาณแบบมีส่วนร่วมเข้าถึงได้มากขึ้น ปรับขนาดได้ และขับเคลื่อนด้วยข้อมูล แพลตฟอร์มออนไลน์ แอปพลิเคชัน โทรศัพท์มือถือ และระบบลงคะแนนเสียงแบบดิจิทัลทำให้สามารถดึงดูดกลุ่มพลเมืองจำนวนมากขึ้น และหลากหลายมากขึ้นแบบเรียลไทม์ได้ มีการริเริ่มการจัดทำงบประมาณแบบมีส่วนร่วมแบบดิจิทัลในเมืองต่าง ๆ ทำให้ผู้เข้าร่วมสามารถหารือข้อเสนอเกี่ยวกับงบประมาณ ให้ข้อเสนอแนะ และลงคะแนนเสียงเกี่ยวกับการจัดสรรงบประมาณจากระยะไกล การเปลี่ยนแปลงไปสู่การมีส่วนร่วมแบบดิจิทัลนี้เป็นโอกาสเพิ่มการเข้าถึงและการมีส่วนร่วม แม้ว่าจะทำให้เกิดคำถามเกี่ยวกับความรู้ด้านดิจิทัล ความเป็นส่วนตัว และช่องว่างทางดิจิทัลก็ตาม การขยายการจัดทำงบประมาณแบบมีส่วนร่วมผ่านเทคโนโลยีต้องได้รับการพิจารณาอย่างรอบคอบเพื่อให้แน่ใจว่าเครื่องมือเหล่านี้ทำหน้าที่ในการทำให้การเข้าถึงเป็นประชาธิปไตยอย่างแท้จริงและไม่กีดกันประชากรที่ถูกกลืนซึ่งอาจไม่มีการเข้าถึงหรือทักษะทางดิจิทัลโดยไม่ได้ตั้งใจ

บทความนี้มุ่งเน้นไปที่การจัดทำงบประมาณแบบมีส่วนร่วมในฐานะเครื่องมือสำหรับการมีส่วนร่วมของพลเมือง ความรับผิดชอบต่อประชาธิปไตย และความยุติธรรมทางสังคม โดยจะศึกษาศักยภาพของการจัดทำงบประมาณแบบมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาเร่งด่วนที่ประชาธิปไตยสมัยใหม่เผชิญอยู่ บทความนี้พิจารณาถึงทั้งจุดเด่นและความท้าทายที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำงบประมาณแบบมีส่วนร่วม พร้อมทั้งให้ข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับวิธีการปรับปรุงและปรับใช้แนวทางปฏิบัติของการจัดทำงบประมาณแบบมีส่วนร่วมให้เข้ากับบริบทต่าง ๆ สิ่งสำคัญคือ การวิเคราะห์นี้มุ่งหวังที่จะแสดงให้เห็นว่าการจัดทำงบประมาณแบบมีส่วนร่วม เมื่อนำไปปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ ถือเป็นมากกว่าเครื่องมือในการจัดสรรทรัพยากร แต่เป็นเส้นทางสำคัญในการฟื้นฟูประชาธิปไตย ส่งเสริมความเท่าเทียมทางสังคม และส่งเสริมการปกครองที่ตอบสนอง

โดยสรุป การจัดทำงบประมาณแบบมีส่วนร่วมสะท้อนถึงคุณค่าของประชาธิปไตยแบบปรึกษาหารือ โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนผู้เป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยได้มีส่วนร่วมกำหนดนโยบายที่เป็นรูปธรรมและมีความหมาย บทความนี้มุ่งอธิบายจุดเชื่อมโยงทางทฤษฎีและทางปฏิบัติระหว่างประชาธิปไตยแบบปรึกษาหารือ พื้นที่กลาง และการจัดทำงบประมาณแบบมีส่วนร่วม โดยเน้นว่ารูปแบบนี้มีส่วนสนับสนุนในการฟื้นฟูคุณค่าของประชาธิปไตยในโลกที่ซับซ้อนและเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วได้อย่างไร การวิเคราะห์จะเจาะลึกถึงวิธีการนำการจัดทำงบประมาณแบบมีส่วนร่วมไปปรับใช้กับเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงและโครงสร้างการปกครองที่หลากหลาย ซึ่งเน้นย้ำถึงบทบาทของการจัดทำงบประมาณแบบมีส่วนร่วมในการสร้างสังคมประชาธิปไตยที่มีความยืดหยุ่น ครอบคลุม และเท่าเทียมกันมากขึ้น โดยแบ่งหัวข้อการนำเสนอเป็น 4 หัวข้อ ได้แก่ แนวคิดและทฤษฎี ผลลัพธ์เชิงเปลี่ยนแปลงของการจัดทำงบประมาณแบบมีส่วนร่วม นวัตกรรมการจัดทำงบประมาณแบบมีส่วนร่วม และการประเมินผลกระทบและทิศทางในอนาคต

วัตถุประสงค์ของบทความวิชาการ

เพื่ออธิบายความเชื่อมโยงระหว่างประชาธิปไตยแบบปรึกษาหารือ (Deliberative Democracy) พื้นที่กลาง (Public Sphere) และงบประมาณแบบมีส่วนร่วม (Participatory Budgeting) โดยเน้นที่งบประมาณแบบมีส่วนร่วมเป็นหลักในฐานะเป็นปัจจัยสำคัญของการเปลี่ยนแปลงเพื่อเสริมพลังประชาธิปไตย ตลอดจนวิเคราะห์ความท้าทายและบทบาทของพื้นที่กลาง ผลกระทบของแพลตฟอร์มดิจิทัลและการเข้าถึงพื้นที่กลาง การแลกเปลี่ยนความรู้ระดับโลกและการปรับใช้แนวปฏิบัติที่ดีที่สุด ความท้าทายในการสนับสนุนสถาบันที่ยั่งยืน ตลอดจนทิศทางในอนาคตถึงการสร้างสมดุลระหว่างนวัตกรรมกับค่านิยมประชาธิปไตยหลัก

แนวคิดและทฤษฎี

เพื่อเข้าใจถึงพลังการเปลี่ยนแปลงของงบประมาณแบบมีส่วนร่วมในระบบประชาธิปไตยอย่างครอบคลุม จำเป็นต้องศึกษารากฐานทางทฤษฎีประชาธิปไตยแบบปรึกษาหารือและพื้นที่กลาง ในส่วนนี้จะอธิบายหลักการและแนวคิดหลักของกรอบเหล่านี้ โดยอธิบายถึงวิธีการที่สัมพันธ์กันของงบประมาณแบบมีส่วนร่วม

ในลำดับถัดไปจะได้อธิบายแนวคิดและทฤษฎีของทั้ง 3 แนวคิดโดยอธิบายหลักการพื้นฐานของประชาธิปไตยแบบปรึกษาหารือและพื้นที่กลาง และแสดงให้เห็นว่างบประมาณแบบมีส่วนร่วมเป็นการประยุกต์ใช้ทฤษฎีเหล่านี้อย่างไร โดยมุ่งหวังที่จะสร้างความเข้าใจที่ครอบคลุมเกี่ยวกับรากฐานทางทฤษฎีที่สนับสนุนและเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติของงบประมาณแบบมีส่วนร่วมในสังคมประชาธิปไตยแบบปรึกษาหารือ

ประชาธิปไตยแบบปรึกษาหารือ

ไม่กี่ปีที่ผ่านมาได้มีการศึกษาจำนวนมากที่พยายามทำความเข้าใจว่าพลเมืองกลุ่มใดสนับสนุนให้พลเมืองเข้ามามีบทบาทในการกำหนดนโยบายสาธารณะมากขึ้น (Webb, 2013; Gherghina & Geissel, 2017) โดยนักวิชาการบางส่วนได้ศึกษาการสนับสนุนเครื่องมือประชาธิปไตยแบบปรึกษาหารือโดยเฉพาะ (Font et al., 2015; Bedock & Pilet, 2021; Bedock & Pilet, 2023; Gherghina & Geissel, 2020) ปัจจัยหลักของการสนับสนุนประชาธิปไตยแบบปรึกษาหารือหรือนวัตกรรมประชาธิปไตยรูปแบบอื่นๆ คือการที่ประชาชนที่ไม่พอใจในวิธีการเมืองที่เป็นอยู่ จึงพยายามมองให้รูปแบบของประชาธิปไตยอื่นที่เหมาะสมเพื่อเพิ่มบทบาทของประชาชนในการกำหนดนโยบายมากขึ้น (Talukder & Pilet, 2021)

ประชาธิปไตยแบบปรึกษาหารือ (Deliberative Democracy) ซึ่งเป็นแนวคิดที่ได้รับความนิยมจากนักทฤษฎีการเมือง เช่น Jürgen Habermas (2023) และ James Fishkin (2002) ซึ่งเน้นย้ำถึงความสำคัญของการอภิปรายที่มีข้อมูลและเหตุผลในหมู่พลเมือง ต่างจากประชาธิปไตยแบบดั้งเดิมที่มักพึ่งพากลไกการเป็นตัวแทนเพียงอย่างเดียว ประชาธิปไตยแบบปรึกษาหารือสนับสนุนให้พลเมืองมีส่วนร่วมมากขึ้น โดยการสนทนาและการปรึกษาหารือในพื้นที่กลางเป็นแกนหลักของกระบวนการตัดสินใจ เพื่อเพิ่มความชอบธรรมของการตัดสินใจในระบอบประชาธิปไตยทำให้มั่นใจได้ว่าการตัดสินใจเหล่านั้นเป็นผลผลิตของการสนทนาที่สะท้อนถึงความต้องการของพลเมืองอย่างแท้จริง

ทฤษฎีประชาธิปไตยแบบปรึกษาหารือจึงเป็นทฤษฎีทางการเมืองที่มุ่งพัฒนาประชาธิปไตยในรูปแบบที่มีเนื้อหาสาระโดยอาศัยการพิสูจน์ต่อสาธารณะผ่านการปรึกษาหารือ โดยประชาธิปไตยแบบปรึกษาหารือถูกกำหนดให้เป็นมากกว่าประชาธิปไตยในฐานะระบบการเมือง กล่าวคือเรียกร้องให้พลเมืองปรึกษาหารือในฐานะผู้มีสิทธิเท่าเทียมกันในการใช้สิทธิอำนาจโดยชอบธรรม และเป็นวิธีการเปลี่ยนแปลงความชอบและเจตนาของพลเมือง (Cohen & Rogers, 1993; Cohen, 1996; Cohen, 1997) ด้วยวิธีการนี้นักทฤษฎีของประชาธิปไตยแบบปรึกษาหารือสามารถแก้ไขปัญหบางประการที่ทฤษฎีประชาธิปไตยต้องเผชิญในสังคมที่ซับซ้อน เช่น ค่านิยมต่าง ๆ ที่หลากหลาย ซึ่งโดยหลักการแล้วจะทำให้การสร้าง “ผลประโยชน์ร่วมกัน (Common Good)” ซึ่งตามทฤษฎีประชาธิปไตยนั้นทำได้ยากรวมถึงการสร้างแนวปฏิบัติประชาธิปไตยร่วมกันนั้นเป็นเรื่องยาก (Dahl, 2008; Mansbridge, 1990; Cohen, 1996; Cohen, 1997; Elster, 1998; Hirst, 1998)

นักทฤษฎีประชาธิปไตยแบบปรึกษาหารือ เช่น Cohen (1996) Mansbridge (1990) และ Guttman & Thompson (2004) ได้พัฒนาทฤษฎีที่ซับซ้อนเกี่ยวกับการพิจารณาหารือในฐานะกระบวนการตัดสินใจในระบอบประชาธิปไตย โดยนักทฤษฎีเหล่านี้ได้แย้งว่าการพิจารณาหารือในระบอบประชาธิปไตยให้แนวทางแก้ไขที่น่าพอใจกว่าระบบการเมืองสมัยใหม่ เช่น ความขัดแย้งทางศีลธรรมระหว่างบุคคลที่มีเหตุมีผลและทางเลือกในการจัดสรรทรัพยากรส่วนรวมที่มีจำกัด มากกว่าการปกครองโดยเสียงข้างมากหรือประชาธิปไตยแบบมีตัวแทน (Melo & Baiocchi, 2006)

การปรึกษาหารือ (Deliberation) หมายถึง การอภิปรายระหว่างผู้เข้าร่วมที่ “เท่าเทียมกัน (Equal) มีอิสระ (Free) และมีเหตุผล (Reasonable)” เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการตัดสินใจ การอภิปรายที่เป็นการปรึกษาหารืออย่างแท้จริงจะต้องถือว่าผู้เข้าร่วมทุกคนเท่าเทียมกัน และมีอิสระเท่าเทียมกันในการแทรกแซง ตลอดจนตั้งคำถามเกี่ยวกับหัวข้อการอภิปราย (Benhabib, 2021) สิ่งสำคัญคือเนื้อหาของ การแทรกแซงควรเป็นข้อโต้แย้งที่ดึงดูดเหตุผลที่ผู้อื่นยอมรับได้ (Cohen, 1996) นอกจากนี้การเข้าร่วมในการปรึกษาหารือจะต้องรวมเอาบุคคลทั้งหมดที่ได้รับผลกระทบจากการตัดสินใจร่วมกันด้วย โดย Melo & Baiocchi (2006) มองว่าประชาธิปไตยแบบปรึกษาหารือในโลกแห่งความเป็นจริงจะรวมองค์ประกอบของการตัดสินใจร่วมกัน เช่น การลงคะแนนเสียงไว้ด้วยเสมอ การตัดสินใจร่วมกันโดยบุคคลที่มีความเท่าเทียมกันและมีอิสระไม่จำเป็นต้องอยู่ในรูปแบบของประชาธิปไตยแบบปรึกษาหารือ ดังที่ Elster (1998) ชี้ให้เห็น และการพิจารณาอาจรวมเข้ากับการต่อรองหรือการลงคะแนนเสียงก็ได้

ผลลัพธ์ของทฤษฎีประชาธิปไตยแบบปรึกษาหารือ เช่น การเปลี่ยนแปลงความชอบ ความคิดของผู้เข้าร่วม โดยผู้เข้าร่วมแต่ละคนจะมีความต้องการหรือแนวคิดที่แตกต่างกันแต่จะเห็นด้วยกับแนวทางประชาธิปไตยแบบปรึกษาหารือ เนื่องจากปัจจัยของการตัดสินใจที่มีข้อมูลจำนวนมากและมีมุมมองที่หลากหลาย และการตัดสินใจภายใต้ประชาธิปไตยแบบปรึกษาหารือจึงได้รับการยอมรับว่าถูกต้องและมีเหตุผลประกอบการตัดสินใจจากผู้เข้าร่วมทุกคน กล่าวอีกนัยหนึ่งคือการตัดสินใจไม่เพียงแต่ยุติธรรมมากขึ้นเท่านั้นแต่กระบวนการตัดสินใจยังเปลี่ยนแปลงความชอบของผู้เข้าร่วมที่ยอมรับ การตัดสินใจว่ายุติธรรมและมีเหตุผล นอกจากนี้ประชาธิปไตยแบบปรึกษาหารือยังคาดหวังให้เกิด “การเปลี่ยนแปลงความชอบส่วนบุคคล (Transformation of Individual Preferences)” อันเป็นผลจากการปรึกษาหารือ ถึงแม้ว่าจะไม่ฉันทามติเกิดขึ้นเสมอไป แต่ถือว่าผู้เข้าร่วมจะยอมรับการตัดสินใจร่วมกันว่ายุติธรรมและมีเหตุผล และในบางกรณีจะนำไปสู่การสร้างหรือค้นพบผลประโยชน์ร่วมกัน ผลประโยชน์ร่วมกันนี้อาจก้าวข้ามและขัดแย้งกับการกำหนดเดิมของผู้เข้าร่วมแต่ละคนได้ (Melo & Baiocchi, 2006)

ลักษณะเด่นประการหนึ่งที่ทำให้ประชาธิปไตยแบบปรึกษาหารือต่างจากประชาธิปไตยทางตรงหรือแบบมีส่วนร่วม คือสมมติฐานสำคัญเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงผลประโยชน์และศักยภาพในการค้นพบหรือการสร้าง “เป้าหมายร่วมกันระหว่างผู้เข้าร่วม (Common Goals Among Participants)” (Mansbridge, 1990) นักทฤษฎีประชาธิปไตยแบบปรึกษาหารือเสนอรูปแบบการปรึกษาหารือนี้ซึ่งเป็นการตัดสินใจร่วมกันโดยอาศัยการให้เหตุผลจากผู้เข้าร่วมภายใต้เงื่อนไขความเท่าเทียมกันที่จะให้เหตุผลแก่ผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการตัดสินใจนั้น (Melo & Baiocchi, 2006)

รูปแบบของประชาธิปไตยแบบปรึกษาหารือให้ความสนใจไปที่กระบวนการตัดสินใจ และช่วยแยกแยะระหว่างการอภิปรายประเภทต่าง ๆ กับการพิจารณาจริงได้ โดยการตั้งคำถามเกี่ยวกับเนื้อหาของ การอภิปราย ตลอดจนเงื่อนไขของอภิปราย เช่น ความครอบคลุมของการมีส่วนร่วมมากน้อยเพียงใด ผู้เข้าร่วมมีความเท่าเทียมกันหรือไม่ ข้อโต้แย้งของผู้เข้าร่วมขึ้นอยู่กับการให้เหตุผลหรือขึ้นอยู่กับภัยคุกคามหรือไม่ ผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการตัดสินใจมีสิทธิได้รับการพิสูจน์หรือไม่ ทฤษฎีของประชาธิปไตยแบบปรึกษาหารือยังให้ความสนใจไปที่กระบวนการตัดสินใจ และเสนอเกณฑ์ที่ละเอียดอ่อนสำหรับการประเมินคุณภาพของกระบวนการเหล่านี้

โดยสรุปแล้วประชาธิปไตยแบบปรึกษาหารือเป็นทฤษฎีที่เน้นความเชื่อที่ว่ากระบวนการที่ถูกต้องและมีประสิทธิภาพนั้นเกิดจากการพูดคุยกันอย่างครอบคลุมและมีเหตุผลระหว่างประชาชน ในรูปแบบนี้การตัดสินใจของสาธารณะจะได้รับการเสริมความแข็งแกร่งด้วยการอภิปรายอย่างรอบรู้ ซึ่งเปิด

โอกาสให้มุมมองที่หลากหลายสามารถกำหนดผลลัพธ์ของนโยบายได้ ทฤษฎีนี้เน้นย้ำถึงความสำคัญของประชาชนไม่เพียงแค่ลงคะแนนเสียงเท่านั้น แต่ยังต้องมีส่วนร่วมอย่างแข็งขันในการอภิปรายที่กำหนดนโยบายและปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อชุมชนของตนด้วย ประชาธิปไตยแบบปรึกษาหารือมุ่งหวังที่จะตัดสินใจที่เป็นตัวแทนและตอบสนองต่อความต้องการของสังคมมากขึ้น โดยส่งเสริมวัฒนธรรมแห่งการอภิปราย ทำหน้าที่เป็นกรอบพื้นฐานสำหรับแนวทางปฏิบัติแบบมีส่วนร่วม โดยสนับสนุนการปกครองที่ประชาชนมีส่วนร่วมอย่างมีนัยสำคัญแทนที่จะเป็นเพียงผู้รับผลการตัดสินใจด้านนโยบาย

พื้นที่กลาง

พื้นที่กลาง (Public Sphere) ตามทฤษฎีของ Habermas (1991) นักสังคมวิทยาและนักปรัชญาชาวเยอรมัน ซึ่งพื้นที่กลางเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของประชาธิปไตยแบบปรึกษาหารือ ซึ่งหมายถึงพื้นที่ที่บุคคลสามารถมารวมตัวกันเพื่อปรึกษาหารือถึงปัญหาสังคมได้อย่างอิสระ การปรึกษาหารือดังกล่าวมีอิทธิพลต่อการดำเนินการทางการเมือง พื้นที่กลางมีความสำคัญต่อการสร้างความคิดเห็นของประชาชน และทำหน้าที่เป็นสะพานเชื่อมระหว่างความเป็นปัจเจกของพลเมืองและสถาบันทางการเมืองของรัฐโดยเปิดพื้นที่ให้เป็นเวทีสำหรับการปรึกษาหารือร่วมกัน ช่วยให้พลเมืองมีส่วนร่วมอย่างแข็งขันในกระบวนการประชาธิปไตย ซึ่งอธิบายว่าเป็นพื้นที่ที่บุคคลสามารถมารวมตัวกันเพื่อหารือและมีอิทธิพลต่อประเด็นทางการเมืองและสังคม พื้นที่นี้ไม่ได้เป็นสถานที่ทางกายภาพ แต่เป็นพื้นที่เชิงเปรียบเทียบที่ประชาชนมีส่วนร่วมในบทสนทนาและการอภิปราย พื้นที่กลางทำหน้าที่เป็นสะพานเชื่อมระหว่างบุคคลกับรัฐทำให้ความคิดเห็นของสาธารณชนมีอิทธิพลต่อการปกครองและการตัดสินใจเชิงนโยบาย จึงอาจกล่าวได้ว่าพื้นที่กลางเป็นหัวใจสำคัญของประชาธิปไตยแบบปรึกษาหารือที่มุ่งแก้ไขปัญหหรือจุดบกพร่องของประชาธิปไตยแบบตัวแทน (Suntapun et al., 2024)

ในบริบทของสังคมประชาธิปไตย พื้นที่กลางมีบทบาทสำคัญในการรับประกันความโปร่งใส ความรับผิดชอบ และการมีส่วนร่วม พื้นที่กลางจึงเป็นที่รวบรวมเสียงที่หลากหลายสามารถได้รับการรับฟังกลุ่มคนชายขอบสามารถแสดงความกังวลและความต้องการ และประชาชนสามารถตรวจสอบผู้มีอำนาจได้ การทำงานของพื้นที่กลางจำเป็นต้องมีสภาพแวดล้อมที่ดีและเอื้อต่อระบอบประชาธิปไตย เนื่องจากช่วยส่งเสริมการมีส่วนร่วมของพลเมืองและกระตุ้นให้มีส่วนร่วมในกระบวนการทางการเมืองอย่างแข็งขัน

พื้นที่กลางจะช่วยให้การจัดทำงบประมาณแบบมีส่วนร่วมประสบความสำเร็จซึ่งกระบวนการนี้จะช่วยเพิ่มการมีส่วนร่วมในระบอบประชาธิปไตย ดังนี้

- 1) การขยายพื้นที่กลาง งบประมาณแบบมีส่วนร่วมช่วยขยายพื้นที่กลางโดยสร้างพื้นที่เพิ่มเติมสำหรับการมีส่วนร่วมของประชาชน พื้นที่กลางแบบดั้งเดิมมักเน้นที่การสนทนาและการอภิปราย แต่งบประมาณแบบมีส่วนร่วมเพิ่มมิติที่เป็นการทำงานเชิงปฏิบัติ ผ่านกระบวนการจัดทำงบประมาณแบบมีส่วนร่วม โดยที่ประชาชนไม่เพียงแต่หารือและปรึกษาเกี่ยวกับความต้องการและลำดับความสำคัญของชุมชน แต่ยังตัดสินใจเกี่ยวกับการจัดสรรงบประมาณอีกด้วย การขยายนี้ทำให้มีพลเมืองเข้ามามีส่วนร่วมในการปกครองมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งคนที่อาจไม่ค่อยมีส่วนร่วมในการอภิปรายทางการเมือง

- 2) การส่งเสริมการมีส่วนร่วมและการเป็นตัวแทน งบประมาณแบบมีส่วนร่วมส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากสมาชิกชุมชนที่หลากหลาย รวมถึงกลุ่มคนชายขอบและกลุ่มที่ไม่ได้รับการเป็นตัวแทน ความครอบคลุมนี้มีความสำคัญอย่างยิ่งในการรับประกันว่าพื้นที่กลางจะสะท้อนถึงเสียงและมุมมองที่

หลากหลายของชุมชน ด้วยการมีส่วนร่วมของพลเมืองที่หลากหลายกลุ่มในกระบวนการตัดสินใจงบประมาณแบบมีส่วนร่วมจะช่วยแก้ไขปัญหาค่าใช้จ่ายที่ไม่คุ้มค่าและความยุติธรรมทางสังคม เพื่อให้แน่ใจว่าทรัพยากรสาธารณะถูกแจกจ่ายในลักษณะที่เท่าเทียมมากขึ้น

3) การส่งเสริมการมีส่วนร่วมแบบปรึกษาหารือ ส่วนสำคัญของงบประมาณแบบมีส่วนร่วมคือการปรึกษาหารือ พลเมืองมีส่วนร่วมในการอภิปรายและการโต้เถียงเกี่ยวกับลำดับความสำคัญ ความต้องการ และโครงการที่มีศักยภาพของชุมชน การปรึกษาหารือนี้สอดคล้องกับหลักการสำคัญของพื้นที่กลางที่เน้นการอภิปรายโดยมีเหตุผลและการสร้างความเห็นพ้อง งบประมาณแบบมีส่วนร่วมส่งเสริมวัฒนธรรมของการสนทนาและความร่วมมือ ส่งเสริมให้ผู้เข้าร่วมพิจารณาประโยชน์ส่วนรวมและตัดสินใจที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชนในวงกว้าง

4) การเสริมสร้างความชอบธรรมในระบอบประชาธิปไตย ด้วยการให้พลเมืองมีส่วนร่วมโดยตรงในการตัดสินใจเกี่ยวกับงบประมาณ โดยงบประมาณแบบมีส่วนร่วมจะเพิ่มความชอบธรรมของกระบวนการประชาธิปไตย เมื่อพลเมืองมีสิทธิ์ตัดสินใจเกี่ยวกับการใช้จ่ายงบประมาณสาธารณะ พวกเขาจะมีแนวโน้มที่จะไว้วางใจและสนับสนุนการตัดสินใจของรัฐบาลมากขึ้น ความชอบธรรมที่เพิ่มขึ้นนี้มีความสำคัญต่อการรักษาพื้นที่กลางที่ดี เนื่องจากช่วยเสริมสร้างความเชื่อมโยงระหว่างพลเมืองและผู้แทนของพวกเขา ส่งเสริมความรับผิดชอบและความโปร่งใส

5) การสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ งบประมาณแบบมีส่วนร่วมทำหน้าที่เป็นเครื่องมือการศึกษาช่วยให้พลเมืองเข้าใจถึงกระบวนการของรัฐบาล การจัดการทางการเงินการคลัง และการกำหนดนโยบายได้ดียิ่งขึ้น ด้านการศึกษานี้ช่วยเสริมสร้างพื้นที่กลางโดยการสร้างพลเมืองที่มีความรู้และมีส่วนร่วมมากขึ้น เมื่อผู้เข้าร่วมเรียนรู้เกี่ยวกับความซับซ้อนของการจัดทำงบประมาณและการปกครอง พวกเขาจะสามารถมีส่วนร่วมในทางที่มีความหมายต่อบทสนทนาในที่สาธารณะและการตรวจสอบเจ้าหน้าที่

โดยสรุป แนวคิดของพื้นที่เป็นกลาง ซึ่งได้มาจากทฤษฎีของ Jürgen Habermas เกี่ยวกับพื้นที่สาธารณะสอดคล้องกับอุดมคติของประชาธิปไตยแบบปรึกษาหารือ พื้นที่ดังกล่าวเป็นเวทีสาธารณะที่บุคคลต่างๆ สามารถมารวมตัวกันเพื่อปรึกษาหารือ และเจรจาต่อรองโดยไม่มีการแทรกแซงจากรัฐบาลหรือผลประโยชน์ทางการค้า พื้นที่เป็นกลางมีความจำเป็นสำหรับประชาธิปไตยแบบปรึกษาหารือที่มีประสิทธิภาพ เนื่องจากช่วยให้ผู้เข้าร่วมมีส่วนร่วมได้อย่างเท่าเทียมกัน ส่งเสริมความโปร่งใส การมีส่วนร่วม และการสื่อสารที่เปิดกว้าง ในทางปฏิบัติพื้นที่เป็นกลางจะช่วยทำลายโครงสร้างอำนาจแบบลำดับชั้นโดยส่งเสริมให้กลุ่มสังคมที่หลากหลายโต้ตอบและร่วมมือกันในระดับที่ร่วมกัน การจัดสรรงบประมาณแบบมีส่วนร่วมมักเกิดขึ้นภายในพื้นที่เป็นกลางเหล่านี้ เนื่องจากพื้นที่เหล่านี้สร้างสภาพแวดล้อมที่จำเป็นสำหรับให้ประชาชนได้หารือและตัดสินใจเกี่ยวกับการจัดสรรทรัพยากรอย่างโปร่งใสและเท่าเทียมกัน พื้นที่กลางจึงเป็นองค์ประกอบสำคัญของสังคมประชาธิปไตย ให้พื้นที่สำหรับการสนทนาแบบเปิด การปรึกษาหารือ และการสร้างความคิดเห็นของพลเมือง งบประมาณแบบมีส่วนร่วมช่วยเพิ่มความสมบูรณ์ของพื้นที่กลางโดยการเพิ่มโอกาสในการมีส่วนร่วมของพลเมืองโดยตรงในกระบวนการตัดสินใจ ส่งเสริมการรวมกลุ่ม และเพิ่มความชอบธรรมในระบอบประชาธิปไตย ด้วยการบูรณาการงบประมาณแบบมีส่วนร่วมเข้ากับพื้นที่กลาง ชุมชนสามารถสร้างพลเมืองที่มีส่วนร่วม มีความรู้ และได้รับการเสริมพลังมากขึ้น ซึ่งจะนำไปสู่ระบบประชาธิปไตยที่ดีและตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนมากขึ้น

งบประมาณแบบมีส่วนร่วม

หลายทศวรรษที่ผ่านมาภาครัฐได้รับผลกระทบจากกระบวนการสร้างนวัตกรรมที่กระตุ้นให้เกิดการใช้เครื่องมือกำกับดูแลแบบมีส่วนร่วม เกิดการเรียกร้องให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมโดยตรงในกระบวนการวางแผนและกำหนดนโยบายสาธารณะ ในบรรดาเครื่องมือเหล่านี้การจัดทำงบประมาณแบบมีส่วนร่วมถือเป็นเครื่องมือที่เหมาะสมที่สุดสำหรับการเปิดโอกาสให้ภาคพลเมืองเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการดังกล่าว เริ่มตั้งแต่การระบุปัญหา ความต้องการ ตลอดจนแนวทางในการแก้ไขปัญหา นั้น ๆ (Goldsmith & Vainer, 2001; Beckett & King, 2002; Bartocci et al., 2019) ทั้งนี้ตามแนวคิดของการกำกับดูแลแบบมีส่วนร่วม พลเมืองเป็นองค์ประกอบหนึ่งของการบริหารจัดการสาธารณะ (Bartocci et al., 2019) แนวคิดของการรวมพลเมืองไว้ในการวางแผนเชิงกลยุทธ์ของการจัดสรรทรัพยากรสะท้อนให้เห็นถึงแนวคิดที่ว่าประชาชนไม่เพียงแต่เป็นผู้แสดงที่ไม่ได้ตอบเท่านั้น แต่ยังเป็นองค์ประกอบที่สำคัญอีกด้วย (Vigoda, 2002) ดังนั้นประชาชนจึงถูกกำหนดให้มีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจของการบริหารจัดการสาธารณะ ซึ่งโครงการต่างๆ ที่ถูกเสนอนั้นจะสะท้อนถึงความต้องการและความสนใจของชุมชน (Bartocci et al., 2019)

Brezover and Stanimirovic (2022) ให้คำนิยามของการจัดทำงบประมาณแบบมีส่วนร่วม (Participatory Budgeting) โดยว่าหมายถึงกระบวนการที่มีครอบคลุมและรอบคอบ มีการจัดลำดับความสำคัญของพลเมืองเข้ากับการตัดสินใจของรัฐบาลท้องถิ่นเกี่ยวกับการลงทุนสาธารณะ การจัดทำงบประมาณแบบมีส่วนร่วมได้รับการจัดประเภทเป็นรูปแบบนวัตกรรมซึ่งครอบคลุมด้านสิ่งแวดล้อม การปกป้องประสิทธิภาพทางเศรษฐกิจและสวัสดิการสังคมไปพร้อม ๆ กัน ในทางกลับกันแนวทางปฏิบัติด้านงบประมาณแบบมีส่วนร่วมสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการส่งเสริมความยั่งยืนประเภทต่าง ๆ ได้

การจัดทำงบประมาณแบบมีส่วนร่วมเป็นการจัดทำงบประมาณขององค์การสาธารณะ ซึ่งมีลักษณะเฉพาะที่กำหนดให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการจัดทำงบประมาณ เริ่มต้นครั้งแรกในปี 1989 ที่เทศบาลพอร์ตตูอาเลเกร ประเทศบราซิล โดยปี 1988 พรรคแรงงานได้ชนะการเลือกตั้งนายกเทศมนตรี (Wampler, 2000) โดยเมื่อพรรคแรงงานได้เข้ามาบริหารงานในปีแรกต้องเผชิญกับภาวะล้มละลายและระบบราชการที่ไม่เป็นระบบ ในช่วงสองปีแรกของการบริหารนายกเทศมนตรีได้พยายามนำกลไกต่างๆ เพื่อจัดการกับข้อจำกัดทางด้านงบประมาณ โดยให้ประชาชนเข้ามามีบทบาทโดยตรงในกิจกรรมของภาครัฐและเพื่อจัดลำดับความสำคัญของการใช้จ่ายสาธารณะ งบประมาณแบบมีส่วนร่วมจึงได้เกิดขึ้นหลังจากกระบวนการดังกล่าว (Wampler, 2000) จึงอาจกล่าวได้ว่างบประมาณแบบมีส่วนร่วมในเมืองพอร์ตตูอาเลเกรเกิดขึ้นจาก “หน้าต่างแห่งโอกาส” จากการที่พรรคแรงงานชนะการเลือกตั้ง (Abers, 2000) ทั้งนี้แนวคิดเกี่ยวกับงบประมาณของพรรคแรงงานมีพื้นฐานจากการมีส่วนร่วมตามระบอบประชาธิปไตยและการจัดลำดับความสำคัญของการใช้จ่าย ซึ่งทรัพยากรสาธารณะจะถูกจัดสรรเพื่อช่วยเหลือประชาชนที่ยากจนและกระจายทรัพยากรให้กับพื้นที่ชายขอบมากขึ้น ดังนั้นเป้าหมายหลักของพรรคแรงงานคือเพื่อช่วยเหลือประชาชนที่ยากจนให้ได้รับส่วนแบ่งของการใช้จ่ายสาธารณะ ซึ่งเดิมส่วนแบ่งของการใช้จ่ายสาธารณะมักถูกจัดสรรให้กับชนชั้นกลางและชนชั้นสูงในพื้นที่เมือง (Nacar & Falay, 2024) และหลังจากการชนะเลือกตั้งในปี 1991 รัฐบาลท้องถิ่นของเทศบาลพอร์ตตูอาเลเกรก็ได้ดำเนินการจัดทำงบประมาณแบบมีส่วนร่วมทุกปี เกิดการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนเพิ่มขึ้นเนื่องจากประชาชนตระหนักว่าการจัดทำงบประมาณแบบมีส่วนร่วมเป็นพื้นที่สำหรับการตัดสินใจที่สำคัญที่ส่งผลต่อการ

ดำรงชีวิต (Fung & Wright, 2001). และงบประมาณแบบมีส่วนร่วมได้กลายเป็นเกณฑ์มาตรฐานสำหรับพื้นที่อื่นๆ ในเวลาต่อมา (Cabannes, 2004; Wampler, 2010)

นักวิชาการได้แสดงหลักการพื้นฐานของงบประมาณแบบมีส่วนร่วม (Abers, 2000; Avritzer, 2006; Avritzer, 2009; Baiocchi, 2005; Bassoli, 2012; Gret & Sintomer, 2005; Cabannes, 2004) ดังนี้

หลักการประชาธิปไตยระดับรากหญ้า โดยวัตถุประสงค์หลักการงบประมาณแบบมีส่วนร่วมคือการประชุมของพลเมืองโดยพลเมืองแต่ละคนจะเข้าไปมีส่วนร่วมในกระบวนการได้โดยตรง ถึงแม้ว่าจะไม่มีความสนใจในเรื่องใดเป็นพิเศษก็ตาม โดยการกำหนดลำดับความสำคัญและเลือกตัวแทนของตนที่จะเข้าไปติดตามความคืบหน้าของข้อเสนอแนะที่เสนอไป โดยอาจมีหัวข้อของการประชุมเกี่ยวกับเรื่องการลงทุนด้านสาธารณูปโภคแล้วยังมีการหารือเกี่ยวกับแนวทางการเมืองด้านอื่น ๆ เช่น การศึกษา สุขภาพ วัฒนธรรม เป็นต้น โดยต้องเลือกลำดับความสำคัญของปัญหาและข้อเสนอแนะที่ได้เสนอไปบนหลักการที่ว่า “หนึ่งคนหนึ่งเสียง” เพื่อให้พลเมืองทุกคนมีสิทธิลงคะแนนเสียงเท่ากัน โดยการกระจายสินค้าสาธารณะผ่านการผสมผสานระหว่างการมีส่วนร่วมและการตัดสินใจทางเทคนิค

หลักความยุติธรรมทางสังคม เป็นหลักการที่เกิดจากการจัดสรรงบประมาณที่มีอยู่ให้กระจายไปยังพื้นที่ต่าง ๆ โดยคำนึงถึงจำนวนผู้อยู่อาศัยและคุณภาพของโครงสร้างพื้นฐานที่มีอยู่ รวมถึงรายการลำดับความสำคัญของแต่ละพื้นที่นั้น ๆ หลักการดังกล่าวจะช่วยให้มั่นใจได้ว่าพื้นที่ที่มีปัญหาทางด้านโครงสร้างพื้นฐานจะได้รับจัดสรรงบประมาณมากกว่าพื้นที่ในเขตเมือง

การควบคุมโดยพลเมือง หรือการกำกับดูแลตนเอง โดยการพิจารณางบประมาณแบบมีส่วนร่วมจะถูกกำหนดโดยผู้เข้าร่วมประชุมและจะถูกปรับเปลี่ยนหรือเปลี่ยนแปลงได้ทุกปี โดยอาจเกิดขึ้นได้ผ่านการตั้งคณะกรรมการ เช่น คณะกรรมการงบประมาณแบบมีส่วนร่วม ซึ่งอาจมีการเรียกประชุมสัปดาห์ละครั้ง ครั้งละ 2 ชั่วโมง โดยสมาชิกของคณะกรรมการดังกล่าวจะได้รับเลือกจากพื้นที่ต่าง ๆ มีหน้าที่ดูแลและกำกับติดตามโครงการในพื้นที่ตนเองให้มากที่สุด

โดยทั่วไปการจัดทำงบประมาณแบบมีส่วนร่วมช่วยให้ประชาชนที่ไม่ได้เป็นนักการเมืองสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการกำหนดหรือจัดสรรงบประมาณของภาครัฐ เพื่อให้กระบวนการดังกล่าวมีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น จำเป็นต้องมีเกณฑ์ในการพิจารณา ดังนี้

- 1) จะต้องหารือถึงมิติทางการเงิน และ/หรือ งบประมาณ การจัดทำงบประมาณแบบมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องกับการจัดการปัญหาทรัพยากรที่มีจำกัด

- 2) เกี่ยวข้องกับการกระจายอำนาจในระดับเมืองหรือระดับเขต

- 3) เป็นกระบวนการทำซ้ำอาจมีความถี่ของการประชุมรายเดือน รายปี สองปี เนื่องจากการประชุมจะต้องมีการนัดประชุมที่ถี่เพื่อให้ได้ข้อสรุป และเพื่อการกำกับติดตามปัญหาที่เสนอแนะว่าได้รับการแก้ไขถึงกระบวนการใดแล้ว ทั้งนี้การประชุมหรือการลงมติเพียงครั้งเดียวเกี่ยวกับประเด็นทางการเงินไม่ถือว่าเป็นกระบวนการจัดทำงบประมาณแบบมีส่วนร่วม โดยการจัดทำงบประมาณแบบมีส่วนร่วมไม่ควรเป็นแนวปฏิบัติที่ไร้เหตุผล แต่จะต้องดำเนินการในระยะยาว นอกจากนี้การจัดประชุมเพื่อสื่อสารเป้าหมายและรูปแบบของการมีส่วนร่วมให้พลเมืองทราบก็เป็นเรื่องที่สำคัญ (Magliacani, 2020)

- 4) จะต้องมีการปรึกษาหารือในพื้นที่กลางเกี่ยวกับงบประมาณ

- 5) ต้องมีความรับผิดชอบของผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้นจากการตัดสินใจ (Sintomer et al., 2008)

การจัดทำงบประมาณแบบมีส่วนร่วมจึงเป็นการบริหารที่มุ่งเน้นพลเมือง ตลอดจนเพิ่มคุณภาพของการบริหาร การเสริมกลไกความรับผิดชอบและความโปร่งใส และการมีส่วนร่วมการให้บริการที่มี

คุณภาพของบริการสาธารณะที่ดีขึ้น จึงทำให้การมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการจัดทำงบประมาณแบบมีส่วนร่วมของรัฐบาลและท้องถิ่นเป็นประเด็นสำคัญที่ได้รับความสนใจ เนื่องจากเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและมีส่วนร่วมในกลไกการตัดสินใจงบประมาณ (Hong, 2015) นอกจากนี้การจัดทำงบประมาณแบบมีส่วนร่วมยังเป็นการเจรจาต่อรองระหว่างผู้บริหารส่วนกลาง ส่วนท้องถิ่น และพลเมือง ซึ่งนับว่าเป็นกลไกที่มีประโยชน์ในการเพิ่มความรับผิดชอบ เพราะการตัดสินใจการจัดสรรงบประมาณแบบมีส่วนร่วมต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของลำดับความสำคัญและค่านิยมของพลเมืองที่แท้จริง การตัดสินใจดังกล่าวจำเป็นต้องมีข้อมูลที่เป็นประโยชน์เพื่อประกอบการตัดสินใจของทุกฝ่าย จึงทำให้เกิดการไหลเวียนของข้อมูลอย่างทั่วถึง (Manes-Rossi et al., 2023) ส่งผลให้รัฐบาลท้องถิ่นสนับสนุนให้พลเมืองเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการมากยิ่งขึ้น และก่อให้เกิดประโยชน์หลายประการ ได้แก่ (Kim & Schachter, 2013; Ebdon & Franklin 2006; Bilge, 2015)

- 1) เป็นการแก้ปัญหา ความต้องการและข้อเสนอแนะของประชาชนเพื่อประกอบการตัดสินใจและเป็นการสนับสนุนข้อเสนอของงบประมาณ
- 2) การให้ความรู้แก่ผู้เข้าร่วมเกี่ยวกับกระบวนการจัดทำงบประมาณ
- 3) การมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจ เนื่องจากปัญหาที่ได้รับการตัดสินใจจะต้องร่วมกับผิชอบในผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต
- 4) การเสริมสร้างความไว้วางใจและการสร้างความรู้สึกเป็นชุมชน

งบประมาณแบบมีส่วนร่วมผสมผสานเข้ากับกรอบทฤษฎีประชาธิปไตยแบบปรึกษาหารือและพื้นที่กลาง โดยงบประมาณแบบมีส่วนร่วมเป็นกลไกที่มีโครงสร้างสำหรับพลเมืองในการเข้ามามีส่วนร่วมโดยตรงในกระบวนการตัดสินใจโดยเฉพาะอย่างยิ่งเกี่ยวกับการจัดสรรงบประมาณ กระบวนการมีส่วนร่วมนี้ไม่เพียงแต่ทำให้การตัดสินใจทางด้านงบประมาณเป็นประชาธิปไตย แต่ยังช่วยเพิ่มคุณภาพการปรึกษาหารือของการปกครองแบบประชาธิปไตยโดยการมีส่วนร่วมของเสียงและความคิดที่หลากหลาย

โดยสรุปแล้วการจัดทำงบประมาณแบบมีส่วนร่วมสร้างขึ้นโดยตรงจากหลักการของประชาธิปไตยแบบปรึกษาหารือและพื้นที่เป็นกลาง โดยให้ประชาชนมีบทบาทโดยตรงในการจัดสรรงบประมาณแบบมีส่วนร่วม นำทฤษฎีมาปฏิบัติจริงโดยให้บุคคลมีอำนาจในการปรึกษาหารือเกี่ยวกับปัญหาทางงบประมาณภายในพื้นที่เป็นกลางที่กำหนดไว้ เช่น การประชุมชุมชนหรือแพลตฟอร์มออนไลน์ จึงทำให้การมีส่วนร่วมในระบบประชาธิปไตยเป็นจริงขึ้น ในฐานะกระบวนการ การจัดทำงบประมาณแบบมีส่วนร่วมเป็นตัวอย่างที่แสดงให้เห็นว่าประชาชนสามารถมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและมีอิทธิพลต่อการใช้จ่ายของภาครัฐในเรื่องที่ส่งผลต่อชีวิตประจำวันได้อย่างไร ด้วยการบูรณาการการปรึกษาหารือในพื้นที่เป็นกลาง ทั้งนี้งบประมาณแบบมีส่วนร่วมไม่เพียงแต่ส่งเสริมให้ประชาชนร่วมกันสร้างนโยบาย แต่ยังส่งเสริมให้เกิดความรู้สึกที่ลึกซึ้งยิ่งขึ้นเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อพลเมือง ความโปร่งใส และความรับผิดชอบในการปกครองด้วย

ผลลัพธ์เชิงเปลี่ยนแปลงของการจัดทำงบประมาณแบบมีส่วนร่วม

ผลลัพธ์เชิงเปลี่ยนแปลงการจัดทำงบประมาณแบบมีส่วนร่วมจำเป็นต้องคำนึงถึงหลักการสำคัญ 3 ประการ ดังจะกล่าวโดยละเอียดต่อไปนี้

การเรียนรู้สาธารณะและการส่งเสริมความเป็นพลเมืองให้มีความกระตือรือร้น

การจัดทำงบประมาณแบบมีส่วนร่วมมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมการเป็นพลเมืองที่กระตือรือร้นโดยทำหน้าที่เป็น “โรงเรียนแห่งการเป็นพลเมือง (Citizenship school)” ที่พลเมืองเรียนรู้เกี่ยวกับการปกครอง การกำหนดนโยบาย และความรับผิดชอบทางการเงิน กระบวนการนี้ให้ความรู้แก่ผู้เข้าร่วมเกี่ยวกับวิธีการจัดทำงบประมาณ การกำหนดลำดับความสำคัญ และการจัดสรรทรัพยากร เพื่อส่งเสริมให้พลเมืองมีความรู้มากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการสอนเชิงวิพากษ์ของ Paulo Freire (1970) ซึ่งเน้นย้ำถึงการศึกษาในฐานะวิธีการเสริมอำนาจ โดยการมีส่วนร่วมในการอภิปรายและการตัดสินใจด้านงบประมาณ พลเมืองจะเรียนรู้เกี่ยวกับโครงสร้างของรัฐบาล ปัญหาทางสังคม และผลที่ตามมาจากการตัดสินใจทางการเงิน (Freire, 1970) ตัวอย่างเช่น ในกระบวนการของการจัดทำงบประมาณแบบมีส่วนร่วมของนิวยอร์กซิตี ผู้เข้าร่วมจะเข้าร่วมเวิร์กช็อปซึ่งพวกเขาจะเรียนรู้เกี่ยวกับงบประมาณของเมือง และเจ้าหน้าที่จะช่วยให้ผู้อยู่อาศัยเข้าใจถึงความเป็นไปได้ของโครงการ แหล่งเงินทุน และผลกระทบทางสังคม ซึ่งส่งเสริมการมีส่วนร่วมอย่างแข็งขันและทำให้พลเมืองสามารถเลือกโครงการในท้องถิ่นได้อย่างมีข้อมูลเกี่ยวกับตนเอง ตัวอย่างเพิ่มเติมคือเมืองพอร์ตูอาเลเกร ประเทศบราซิล ซึ่งเป็นเมืองแรกของการจัดทำงบประมาณแบบมีส่วนร่วม พลเมืองไม่เพียงแต่หารือกันเรื่องการตัดสินใจเรื่องเงินทุนเท่านั้น แต่ยังมีส่วนร่วมในการอภิปรายตลอดทั้งปีเกี่ยวกับความรับผิดชอบของพลเมืองและค่านิยมประชาธิปไตยอีกด้วย แสดงให้เห็นว่าผู้เข้าร่วมกระบวนการจัดทำงบประมาณแบบมีส่วนร่วมของเมืองพอร์ตูอาเลเกรมีแนวโน้มที่จะมีส่วนร่วมในรูปแบบอื่นๆ ของการมีส่วนร่วมของพลเมืองมากกว่า ซึ่งแสดงให้เห็นถึงบทบาทของการจัดทำงบประมาณแบบมีส่วนร่วมในการปลูกฝังการมีส่วนร่วมของพลเมืองในระยะยาวและส่งเสริมวัฒนธรรมการมีส่วนร่วมมากขึ้น (Wampler & Avritzer, 2004)

ความยุติธรรมทางสังคม

ผลลัพธ์เชิงเปลี่ยนแปลงประการหนึ่งของการจัดทำงบประมาณแบบมีส่วนร่วม คือศักยภาพในการแก้ไขปัญหาความยุติธรรมทางสังคมโดยการกระจายทรัพยากรไปยังชุมชนที่ไม่ได้รับบริการเพียงพอ กระบวนการนี้ช่วยแก้ไขความไม่สมดุลในการใช้จ่ายภาครัฐ โดยจัดสรรงบประมาณไปยังพื้นที่ที่ต้องการมากที่สุด ซึ่งโดยทั่วไปจะรวมถึงชุมชนที่มีรายได้น้อย ในระยะแรกของการจัดทำงบประมาณแบบมีส่วนร่วมมักให้ความสำคัญกับโครงการที่ปรับปรุงสภาพความเป็นอยู่ เช่น การยกระดับโครงสร้างพื้นฐาน โปรแกรมการศึกษา บริการด้านสุขภาพ และศูนย์ชุมชน แนวทางนี้สะท้อนถึง “แนวทางความสามารถ (Capability Approach)” ของ Amartya Sen (1999) ซึ่งสนับสนุนการจัดการทางสังคมที่ช่วยให้บุคคลสามารถบรรลุศักยภาพสูงสุดของตนเองได้โดยการปรับปรุงสภาพพื้นฐาน (Sen, 1999) ตัวอย่างเช่น การจัดทำงบประมาณแบบมีส่วนร่วมในเขตที่ 49 ของชิคาโกให้ความสำคัญกับโครงสร้างพื้นฐานและบริการสาธารณะในชุมชนที่มีรายได้น้อย โดยผู้อยู่อาศัยลงคะแนนเพื่อจัดสรรเงินทุนสำหรับสิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็น การวิเคราะห์กระบวนการการจัดทำงบประมาณแบบมีส่วนร่วมในยุโรปในปี 2016 พบว่าเงินทุนจากกระบวนการจัดทำงบประมาณแบบมีส่วนร่วมในปารีส ประเทศฝรั่งเศส ส่วนใหญ่มุ่งเป้าไปที่ชุมชนที่มีรายได้น้อย ทำให้สามารถดำเนินโครงการต่าง ๆ เช่น ที่อยู่อาศัยราคาประหยัดและการปรับปรุงระบบขนส่งสาธารณะได้ (Cabannes & Lipietz, 2018) ตัวอย่างเหล่านี้แสดงให้เห็นถึงบทบาทของกระบวนการจัดทำงบประมาณแบบมีส่วนร่วมในการลดความไม่เท่าเทียมกันทางสังคมโดยให้แน่ใจว่าชุมชนที่มีความต้องการสูงจะได้รับทรัพยากรที่ต้องการ ดังนั้นจึงส่งเสริมความยุติธรรมทางสังคม

การปฏิรูปการบริหาร

การจัดทำงบประมาณแบบมีส่วนร่วมยังทำหน้าที่ปฏิรูปการบริหารโดยเปลี่ยนกระบวนการตัดสินใจแบบบนลงล่างแบบดั้งเดิมให้กลายเป็นระบบที่ครอบคลุม โปร่งใส และตอบสนองความต้องการมากขึ้น ด้วยการให้ประชาชนมีบทบาทโดยตรงในการตัดสินใจด้านงบประมาณ การจัดทำงบประมาณแบบมีส่วนร่วมจึงท้าทายการกำหนดนโยบายในปัจจุบัน โดยกำหนดให้รัฐบาลต้องมีส่วนร่วมกับประชาชนอย่างลึกซึ้งยิ่งขึ้นและนำมุมมองของประชาชนมาผนวกเข้ากับการบริหารราชการ การเปลี่ยนแปลงนี้สอดคล้องกับแนวคิดของนักทฤษฎีประชาธิปไตย Archon Fung เกี่ยวกับ “การกำกับดูแลแบบมีส่วนร่วมที่มีอำนาจ (Empowered Participatory Governance)” ซึ่งโต้แย้งว่ากระบวนการแบบกระจายอำนาจและมีส่วนร่วมจะช่วยเพิ่มความรับผิดชอบและการตอบสนองความต้องการ (Fung, 2004) ตัวอย่างเช่น ในโตรอนโต ประเทศแคนาดา มีการใช้งบประมาณแบบมีส่วนร่วมภายใน Toronto Community Housing Corporation ซึ่งประชาชนมีสิทธิในการตัดสินใจว่าจะจัดสรรเงินทุนเพื่อปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกด้านที่อยู่อาศัยอย่างไร ความคิดริเริ่มนี้ทำให้เกิดความไว้วางใจที่มากขึ้นระหว่างพลเมืองและผู้ปกครอง รวมถึงการปรับปรุงการบำรุงรักษาและสภาพความเป็นอยู่ (Lerner & Secondo, 2012) ในอีกกรณีหนึ่งของเซปียา ประเทศสเปน ประกอบด้วยมาตรการความโปร่งใสและความรับผิดชอบต่อที่กำหนดให้เจ้าหน้าที่ของรัฐต้องแสดงเหตุผลต่อสาธารณะในการตัดสินใจ เพื่อให้แน่ใจว่าเงินทุนของรัฐได้รับการจัดสรรอย่างมีประสิทธิภาพและถูกต้องตามจริยธรรม (Cabannes, 2004)

รัฐบาลที่นำการจัดทำงบประมาณแบบมีส่วนร่วมมาปรับใช้มักประสบปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันน้อยลงและได้รับความไว้วางใจจากประชาชนมากขึ้น เนื่องจากกระบวนการตัดสินใจมีความโปร่งใสและมีส่วนร่วมมากขึ้น เมืองปอร์ตูอาเลเกร ประเทศบราซิล ประสบปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันน้อยลงหลังจากนำงบประมาณแบบมีส่วนร่วมมาใช้ และประชาชนก็ตรวจสอบการใช้จ่ายมากขึ้น (Goldfrank, 2011) ดังนั้นการจัดทำงบประมาณแบบมีส่วนร่วมมีส่วนช่วยในการปฏิรูปการกำกับดูแลโดยสร้างกลไกความรับผิดชอบต่อสร้างพื้นที่สำหรับการเจรจาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งช่วยให้รัฐบาลมีมาตรฐานด้านความโปร่งใสและการตอบสนองที่สูงขึ้น

ทั้งนี้ การมีส่วนร่วมของพลเมืองจะเพิ่มมากขึ้นหากรัฐบาลให้การสนับสนุนและมุ่งจัดสรรทรัพยากรตามความจำเป็นเพื่อตอบสนองต่อปัญหาที่ประชาชนเรียกร้อง เนื่องจากประชาชนยอมรับตระหนักว่าตนมีความเชื่อมโยงโดยตรงระหว่างเวลาที่ถูกทิศให้กับการจัดทำงบประมาณแบบมีส่วนร่วมและการเปลี่ยนแปลงผลลัพธ์ของนโยบายนั้นๆ

ทรัพยากรสาธารณะที่ได้รับการจัดสรรผ่านกระบวนการจัดทำงบประมาณแบบมีส่วนร่วมมีแนวโน้มที่จะถูกจัดสรรให้กับพื้นที่ที่ประชาชนมีรายได้น้อยผ่าน “ดัชนีคุณภาพชีวิต (The Quality of Life)” การจัดทำงบประมาณแบบมีส่วนร่วมช่วยกระจายความมั่งคั่งไปยังพื้นที่ที่ยากจน และช่วยให้พลเมืองในพื้นที่ร่วมกันตัดสินใจจะใช้ทรัพยากรในชุมชนของตนอย่างไร นอกจากนี้ยังมุ่งสร้างคุณธรรมทางสังคมผ่านการพัฒนาหน่วยงานที่มีอำนาจการตัดสินใจเฉพาะเรื่อง โดยรัฐบาลจะจัดสรรทรัพยากรให้กับพื้นที่ที่ยากจนมากขึ้นผ่านกระบวนการงบประมาณแบบมีส่วนร่วมเพื่อรวมโครงการที่จะดึงดูดชนชั้นกลาง หมายความว่าผู้กำหนดนโยบายแบบเดิมๆ ไม่สามารถกำหนดนโยบายจากบนลงล่าง (Top-Down) แต่ต้องระดมความเห็นและพิจารณารูปแบบและทรัพยากรใหม่ๆ เพราะฉะนั้นการจัดทำงบประมาณแบบมีส่วนร่วมจึงทำหน้าที่เป็น “โรงเรียนการเป็นพลเมือง (Citizenship School)” ที่มุ่งเน้นด้านความเป็นพลเมือง การประชุมเปิดโอกาสให้รัฐบาลและทุกภาคส่วนได้รับข้อมูลข่าวสาร ได้หารือ

เกี่ยวกับเรื่องงบประมาณ อำนาจและความรับผิดชอบของรัฐบาล ภาษี ค่าใช้จ่าย และสิทธิทางสังคม การเมือง และสิทธิพลเมือง ตลอดจนความยุติธรรมทางสังคม สามารถทำได้โดยใช้นโยบายที่มีประสิทธิภาพ เกิดการทุจริตน้อยลงเกิดความโปร่งใสช่วยให้มั่นใจได้ว่างบประมาณจะถูกนำไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพ และส่งผลต่อพลเมืองที่ยากจนและมีรายได้น้อย

นวัตกรรมการจัดทำงบประมาณแบบมีส่วนร่วม

หากพิจารณาถึงแนวปฏิบัติของนวัตกรรมการจัดทำงบประมาณแบบมีส่วนร่วมจำเป็นต้องกำหนดว่าแนวทางปฏิบัติด้านนวัตกรรมหมายถึงอะไร จึงอาจกล่าวได้ว่านวัตกรรมนั้นสามารถกำหนดได้ว่าเป็นกระบวนการในการผลิตสิ่งใหม่ ๆ ซึ่งอาจหมายถึงบริการใหม่ ผลิตภัณฑ์ใหม่ หรือวิธีการดำเนินการใหม่ก็ได้ Schumpeter and Swedberg (2021) ให้นิยามของนวัตกรรมว่าเป็นกระบวนการตั้งแต่แนวคิดไปจนถึงการนำไปปฏิบัติที่ประสบความสำเร็จในการบริหารราชการแผ่นดิน นวัตกรรมยังหมายรวมถึงนโยบายสาธารณะใหม่ ๆ การนำนโยบายดังกล่าวไปปฏิบัติจริงและการเผยแพร่นโยบายดังกล่าวด้วย ซึ่งในนิยามของนวัตกรรมอาจเข้าใจได้ว่าหมายถึงวิธีการใหม่ ๆ ในการจัดระเบียบกระบวนการกำหนดนโยบาย (Agger & Sørensen, 2018) โดยทั่วไปนวัตกรรมในภาครัฐมักมุ่งเน้นไปที่การปรับปรุงการให้บริการ การเตรียมพร้อมสำหรับความท้าทายในอนาคต และการค้นหาวิธีที่มีประสิทธิภาพในการจัดการกับความต้องการด้านสิ่งแวดล้อมที่แตกต่างกัน (Bekkers et al., 2011) โดยทั่วไปกระบวนการสร้างนวัตกรรมของภาครัฐสามารถเกิดขึ้นได้ในบางระยะ ซึ่งอย่างน้อยในระดับทฤษฎีก็จะเกิดขึ้นตามลำดับดังนี้ ขั้นแรก ปัญหาหรือประเด็นต่างๆ จะได้รับการประเมินอย่างมีวิจรรย์ญาณ ในระยะที่สอง จะมีการพัฒนาแนวคิดใหม่ๆ เกี่ยวกับวิธีการจัดการกับปัญหา วัตถุประสงค์ของระยะนี้คือการนำนโยบายและบริการที่วางแผนไว้ไปปฏิบัติ และองค์การจะเผยแพร่นวัตกรรมให้กับกลุ่มเป้าหมายที่เกี่ยวข้องกับประเด็นนั้นๆ (Eggers & Singh, 2009; Sørensen & Torfing, 2016) อย่างไรก็ตามโครงสร้างขององค์การภาครัฐอาจทำหน้าที่เป็นอุปสรรคต่อการสร้างและการนำนวัตกรรมใหม่ๆ มาใช้ (Torfing & Triantafyllou, 2016)

งบประมาณแบบมีส่วนร่วมถูกมองว่าเป็นนวัตกรรมประชาธิปไตย นวัตกรรมการมีส่วนร่วม และนวัตกรรมความร่วมมือ โดย van der Does (2023) มองว่างบประมาณแบบมีส่วนร่วมเป็นนวัตกรรมประชาธิปไตยที่แสดงให้เห็นวิธีใหม่ในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดนโยบาย สอดคล้องกับ Ewens & van der Voet (2019) ที่เน้นย้ำว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการจัดทำงบประมาณแบบมีส่วนร่วมเป็นนวัตกรรมของการมีส่วนร่วมและสอดคล้องกับนวัตกรรมประชาธิปไตย และ Newton (2012) พบว่านวัตกรรมประชาธิปไตยอาจนิยามได้ว่าเป็นการนำแนวคิดใหม่ที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อเปลี่ยนแปลงโครงสร้างหรือกระบวนการของรัฐบาลและการเมืองในระบบประชาธิปไตยให้ประสบความสำเร็จ แม้ว่า Newton (2012) จะยอมรับและเน้นย้ำถึงความคลุมเครือในการกำหนดนวัตกรรมประชาธิปไตย แต่ก็พยายามแยกแยะลักษณะทั่วไปของนวัตกรรมประชาธิปไตย เช่น การปฏิรูป การประดิษฐ์ การปรับเปลี่ยน และการเปลี่ยนแปลง (Newton & Geissel, 2012)

นวัตกรรมงบประมาณแบบมีส่วนร่วม (Participatory Budgeting Innovation) จึงหมายถึง การนำวิธีการ เครื่องมือ และแนวทางใหม่ๆ มาใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ ความครอบคลุม และผลกระทบของกระบวนการงบประมาณแบบมีส่วนร่วม นวัตกรรมเหล่านี้มักเกี่ยวข้องกับการใช้เทคโนโลยี การใช้กลยุทธ์การมีส่วนร่วมที่สร้างสรรค์ และการนำต้นแบบ (Model) การปกครองใหม่ๆ มาใช้ เพื่อปรับปรุงการมีส่วนร่วม

ร่วมและการตัดสินใจของพลเมืองในการจัดสรรทรัพยากรสาธารณะ เป้าหมายของนวัตกรรมงบประมาณแบบมีส่วนร่วมคือการแก้ไขปัญหาที่มีอยู่ ขยายการมีส่วนร่วม และทำให้กระบวนการนี้เข้าถึงได้และมีประสิทธิภาพมากขึ้นสำหรับผู้เข้าร่วมที่หลากหลาย

ประเด็นสำคัญของนวัตกรรมงบประมาณแบบมีส่วนร่วม ได้แก่

1. ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี การบูรณาการแพลตฟอร์มดิจิทัล แอปพลิเคชันมือถือ และเครื่องมือออนไลน์ได้ปฏิวัติกระบวนการงบประมาณแบบมีส่วนร่วม กล่าวคือเทคโนโลยีเหล่านี้อำนวยความสะดวกในการเข้าถึงข้อมูลได้ง่ายขึ้น เปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในวงกว้างขึ้น และทำให้กระบวนการลงคะแนนและการตัดสินใจมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ตัวอย่างเช่น แพลตฟอร์มออนไลน์ช่วยให้พลเมืองสามารถส่งข้อเสนอโครงการ ลงคะแนนเสียงในลำดับความสำคัญ และติดตามการดำเนินโครงการที่ได้รับจัดสรรงบประมาณ นอกจากนี้การใช้การวิเคราะห์ข้อมูลและเครื่องมือการแสดงผลยังช่วยให้ผู้เข้าร่วมเข้าใจข้อจำกัดด้านงบประมาณและผลกระทบที่เป็นไปได้ของโครงการต่าง ๆ ได้ดียิ่งขึ้น

2. กลยุทธ์การมีส่วนร่วมที่ครอบคลุม แนวทางปฏิบัติงบประมาณแบบมีส่วนร่วมที่ให้ความสำคัญกับความครอบคลุม โดยการเข้าถึงกลุ่มคนชายขอบและกลุ่มที่ไม่ได้รับการเป็นตัวแทนสิ่งนี้อาจเกี่ยวข้องกับการใช้หลายภาษา วัฒนธรรมที่แตกต่าง การให้บริการรับเลี้ยงเด็กระหว่างการประชุม หรือการจัดหาการขนส่งเพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมอย่างกว้างขวาง ความพยายามในการเข้าถึงที่ตรงเป้าหมาย เช่น การเป็นพันธมิตรกับองค์กร ชุมชนหรือการใช้แคมเปญโซเชียลมีเดีย ยังสามารถช่วยดึงดูดกลุ่มประชากรที่อาจถูกกีดกันจากกระบวนการ

3. กระบวนการปรึกษาหารือและการมีส่วนร่วม นวัตกรรมงบประมาณแบบมีส่วนร่วมมักรวมถึงวิธีการที่ส่งเสริมการปรึกษาหารือและการมีส่วนร่วม เทคนิคการปรึกษาหารือ เช่น การประชุมระดับพลเมืองหรือกลุ่มเฉพาะกลุ่ม การอนุญาตให้มีการอภิปรายเชิงลึกในประเด็นที่ซับซ้อน การมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องกับกระบวนการร่วมมือที่พลเมือง ผู้เชี่ยวชาญ และเจ้าหน้าที่ของรัฐทำงานร่วมกันเพื่อพัฒนาข้อเสนอโครงการและแผนงบประมาณ วิธีการเหล่านี้ช่วยให้การตัดสินใจขั้นสุดท้ายสะท้อนให้เห็นถึงความเข้าใจที่ครอบคลุมเกี่ยวกับความต้องการและลำดับความสำคัญของชุมชน

4. โมเดลแบบผสมและวิธีการกระจายอำนาจ โมเดลแบบผสมผสานรวมการประชุมแบบตัวต่อตัวแบบดั้งเดิมเข้ากับตัวเลือกการเข้าร่วมออนไลน์ ทำให้ผู้เข้าร่วมมีความยืดหยุ่นและความสะดวกสบาย วิธีการกระจายอำนาจซึ่งเป็นการจัดการกระบวนการงบประมาณแบบมีส่วนร่วมของสภาท้องถิ่นหรือชุมชนในระดับย่อย ช่วยให้ชุมชนสามารถตัดสินใจที่ส่งผลกระทบต่อความต้องการเฉพาะได้โดยตรง โมเดลเหล่านี้สามารถเพิ่มความสามารถในการตอบสนองและความเกี่ยวข้องของกระบวนการงบประมาณแบบมีส่วนร่วมได้

5. กลไกความโปร่งใสและความรับผิดชอบ แนวทางปฏิบัติของกระบวนการงบประมาณแบบมีส่วนร่วมซึ่งเป็นนวัตกรรมใหม่ มักรวมถึงมาตรการความโปร่งใสและความรับผิดชอบโดยอาจเกี่ยวข้องกับการติดตามการดำเนินโครงการแบบทันทีทันใด (Real Time) การเปิดเผยเกณฑ์การตัดสินใจต่อสาธารณะ และการติดตามสถานะของโครงการที่ได้รับจัดสรรงบประมาณอย่างสม่ำเสมอ กลไกดังกล่าวสร้างความไว้วางใจต่อผู้เข้าร่วมและทำให้มั่นใจได้ว่างบประมาณที่ได้รับจัดสรรนั้นถูกใช้ไปอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

นวัตกรรมงบประมาณแบบมีส่วนร่วมจึงมุ่งหวังที่จะปรับปรุงและพัฒนาวิธีการที่พลเมืองเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการงบประมาณของภาครัฐ ด้วยการผสมผสานเทคโนโลยีใหม่ๆ การส่งเสริมการมีส่วนร่วม และการส่งเสริมแนวทางปฏิบัติที่โปร่งใสและมีความรับผิดชอบ นวัตกรรมงบประมาณแบบมีส่วนร่วมสามารถเพิ่มประสิทธิภาพและความชอบธรรมของการปกครองแบบประชาธิปไตยได้อย่างมีนัยสำคัญ

การประเมินผลกระทบและทิศทางในอนาคต

การประเมินผลกระทบ

การประเมินผลกระทบของงบประมาณแบบมีส่วนร่วมจำเป็นต้องประเมินผลทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ การประเมินอย่างครอบคลุมนี้ช่วยในการทำความเข้าใจประสิทธิผล ประสิทธิภาพ และผลกระทบทางสังคมในวงกว้าง ประเด็นสำคัญในการประเมินผลกระทบ ได้แก่

1. การมีส่วนร่วมทางพลเมืองและการมีส่วนร่วมในระบอบประชาธิปไตย หนึ่งในเป้าหมายหลักของงบประมาณแบบมีส่วนร่วมคือการเพิ่มการมีส่วนร่วมของพลเมือง และการมีส่วนร่วมในระบอบประชาธิปไตย การประเมินผลกระทบในด้านนี้เกี่ยวข้องกับการวัดระดับการมีส่วนร่วมของพลเมือง ความหลากหลายของผู้เข้าร่วม และความครอบคลุมของกระบวนการ การสำรวจ การบันทึกการเข้าร่วม และการวิเคราะห์ข้อมูลประชากรเป็นเครื่องมือที่มีประโยชน์สำหรับการประเมินว่างบประมาณแบบมีส่วนร่วมสามารถเข้าถึงสมาชิกในชุมชนที่หลากหลายหรือไม่ ทั้งนี้การเข้าร่วมดังกล่าวได้รวมถึงกลุ่มคนชายขอบหรือไม่

2. ความโปร่งใสและความรับผิดชอบ การประเมินผลกระทบต่อความโปร่งใสและความรับผิดชอบเกี่ยวข้องกับการตรวจสอบว่ากระบวนการงบประมาณแบบมีส่วนร่วมส่งของภาครัฐผลต่อความเชื่อมั่นของสาธารณชนอย่างไร ซึ่งรวมถึงการประเมินความโปร่งใสของกระบวนการตัดสินใจ ความชัดเจนของข้อมูลที่ให้กับผู้เข้าร่วม และขอบเขตที่พลเมืองรู้สึกว่าคุณค่าและสะท้อนอยู่ในคำตัดสินใจขั้นสุดท้าย การวัดความพึงพอใจของสาธารณะและกลไกการตอบรับสามารถให้ข้อมูลเชิงลึกที่มีคุณค่าได้

3. ความเท่าเทียมทางสังคมและการจัดสรรทรัพยากร งบประมาณแบบมีส่วนร่วมมุ่งส่งเสริมความเท่าเทียมทางสังคมโดยการรับประกันการกระจายทรัพยากรอย่างยุติธรรม การประเมินผลกระทบควรพิจารณาว่ากระบวนการงบประมาณแบบมีส่วนร่วมนำไปสู่การจัดสรรทรัพยากรที่เท่าเทียมมากขึ้นหรือไม่ โดยเฉพาะการตอบสนองความต้องการของชุมชนที่ขาดแคลน การวิเคราะห์รูปแบบการจัดสรรงบประมาณ ผลลัพธ์ของโครงการ และข้อเสนอแนะจากชุมชนช่วยให้สามารถกำหนดได้ว่างบประมาณแบบมีส่วนร่วมมีส่วนช่วยลดความไม่เท่าเทียมกันมากน้อยเพียงใด

4. การสร้างศักยภาพและการแบ่งปันความรู้ ผลกระทบที่สำคัญอีกประการหนึ่งของงบประมาณแบบมีส่วนร่วมคือบทบาทในการสร้างศักยภาพและการแบ่งปันความรู้ การประเมินในด้านนี้มุ่งเน้นไปที่ผลประโยชน์ทางการศึกษาสำหรับผู้เข้าร่วม เช่น ความเข้าใจที่เพิ่มขึ้นเกี่ยวกับการจัดทำงบประมาณ การกำหนดนโยบาย และความรับผิดชอบต่อพลเมือง การประเมินโครงการ การฝึกปฏิบัติ และข้อเสนอแนะจากผู้เข้าร่วมสามารถช่วยวัดประสิทธิผลของความพยายามด้านการศึกษาเหล่านี้ได้

5. การพัฒนาเศรษฐกิจและชุมชน งบประมาณแบบมีส่วนร่วมสามารถส่งผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและชุมชนได้อีกด้วย การประเมินผลลัพธ์เหล่านี้เกี่ยวข้องกับการตรวจสอบว่าโครงการที่ได้รับจัดสรรงบประมาณมีส่วนช่วยในการพัฒนาท้องถิ่น เช่น การปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐาน บริการ และพื้นที่ชุมชนอย่างไร

ทิศทางในอนาคต

เมื่อมองไปยังอนาคต มีหลายทิศทางที่สามารถปรับปรุงประสิทธิผลและความยั่งยืนของงบประมาณแบบมีส่วนร่วม ดังนี้

1. การบูรณาการและนวัตกรรมทางเทคโนโลยี ในขณะที่เทคโนโลยียังคงพัฒนาไปอย่างต่อเนื่อง การบูรณาการเครื่องมือดิจิทัลขั้นสูงสามารถเพิ่มความคล่องตัวของกระบวนการงบประมาณแบบมีส่วนร่วม ปรับปรุงการรวบรวมข้อมูล และเพิ่มการเข้าถึงโครงการต่าง ๆ ในอนาคตสามารถสำรวจการใช้ปัญญาประดิษฐ์ บล็อกเชนเพื่อความโปร่งใส และความเป็นจริงเสมือนสำหรับการพิจารณาเชิงลึก

2. การขยายขนาดและการเสริมสร้างเป็นสถาบัน เพื่อเพิ่มผลกระทบของงบประมาณแบบมีส่วนร่วมให้มีความยั่งยืนในการขยายขนาดโครงการเพื่อรวมส่วนต่าง ๆ ของงบประมาณหรือพื้นที่ทางภูมิศาสตร์ที่กว้างขวางมากขึ้น การทำให้งบประมาณแบบมีส่วนร่วมเป็นสถาบันในฐานะการปฏิบัติตามมาตรฐานภายในกรอบการทำงานของรัฐบาลสามารถรับรองความยั่งยืนและความสม่ำเสมอของโครงการได้

3. การปรับปรุงความครอบคลุมและการเข้าถึง ความพยายามกระบวนการงบประมาณแบบมีส่วนร่วมในอนาคตควรมุ่งเน้นไปที่การปรับปรุงความครอบคลุมและการเข้าถึง โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มที่ไม่ได้รับการเป็นตัวแทน ซึ่งรวมถึงการพัฒนากลยุทธ์การมีส่วนร่วมที่เหมาะสม การจัดหาทรัพยากรที่จำเป็น และการร่วมมือกับองค์กรชุมชนเพื่อเข้าถึงประชากรที่หลากหลาย

4. การวิจัยและการประเมินผล การวิจัยและการประเมินผลอย่างต่อเนื่องมีความสำคัญต่อการปรับปรุงกระบวนการงบประมาณแบบมีส่วนร่วม และทำความเข้าใจผลกระทบในระยะยาว การศึกษาที่จะมีขึ้นในอนาคตควรสำรวจความยั่งยืนของผลลัพธ์ วิวัฒนาการของการมีส่วนร่วมของผู้เข้าร่วมเมื่อเวลาผ่านไป และอิทธิพลของงบประมาณแบบมีส่วนร่วมต่อพลวัตทางการเมืองและสังคมที่กว้างขึ้น

5. การเรียนรู้และการแลกเปลี่ยนระดับโลก ในขณะที่งบประมาณแบบมีส่วนร่วมยังคงได้รับความนิยมทั่วโลก มีโอกาสสำหรับการเรียนรู้และการแลกเปลี่ยนในระดับโลก การแบ่งปันแนวปฏิบัติที่ดีที่สุด ความท้าทาย และนวัตกรรมในบริบทต่าง ๆ สามารถช่วยเพิ่มพูนกระบวนการงบประมาณแบบมีส่วนร่วม ทำให้สามารถปรับใช้กลยุทธ์ที่ประสบความสำเร็จและหลีกเลี่ยงข้อผิดพลาดทั่วไปได้

โดยสรุปแล้วการประเมินผลกระทบและทิศทางในอนาคตมีความสำคัญต่อการพัฒนาและการปรับปรุงอย่างต่อเนื่องของงบประมาณแบบมีส่วนร่วม ด้วยการประเมินผลลัพธ์ของโครงการอย่างครอบคลุมและสำรวจความเป็นไปได้ใหม่ๆ ชุมชนสามารถใช้เครื่องมือนี้เพื่อยกระดับการปกครองแบบประชาธิปไตย ส่งเสริมความเท่าเทียมทางสังคม และส่งเสริมการพัฒนาชุมชนได้ต่อไป

สรุปและอภิปรายผล

การจัดทำงบประมาณแบบมีส่วนร่วมถือเป็นกลไกการปฏิรูปที่สอดคล้องกับประชาธิปไตยแบบปรึกษาหารือ โดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงในการตัดสินใจใช้จ่ายของภาครัฐ อย่างไรก็ตามระดับของการรวมเอาทุกฝ่ายและการพิจารณาร่วมกันที่ทำได้นั้นอาจแตกต่างกันไป ซึ่งท้าทายสมมติฐาน

ที่ว่าการทำงานงบประมาณแบบมีส่วนร่วมจะนำไปสู่ความเสมอภาคและการมีส่วนร่วมที่มากขึ้นในทุก ระดับ การศึกษาแสดงให้เห็นว่าในขณะที่เมืองบางเมืองสามารถบูรณาการการทำงานงบประมาณแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมกลุ่มที่ถูกละเลยได้สำเร็จ เมืองอื่น ๆ กลับประสบปัญหาในการมีส่วนร่วมที่ไม่เท่าเทียมกันเนื่องมาจากปัจจัยต่าง ๆ เช่น การเข้าถึงที่จำกัดหรือตารางการประชุมที่จำกัด (Dias, 2014) แสดงให้เห็นถึงความจำเป็นในการเข้าถึงที่มีโครงสร้างและวิธีการมีส่วนร่วมที่หลากหลายเพื่อเข้าถึงกลุ่มที่ อาจถูกกีดกันออกไป ตัวอย่างเช่น ในเมืองปอร์ตูอาเลเกร ประเทศบราซิล การทำงานงบประมาณแบบมีส่วนร่วมได้รับการยกย่องว่าจัดสรรทรัพยากรให้กับชุมชนที่มีรายได้น้อย อย่างไรก็ตามการวิเคราะห์ ในช่วงปีหลังๆ แสดงให้เห็นว่าจำนวนผู้เข้าร่วมของกลุ่มที่มีรายได้น้อยลดลง ส่วนหนึ่งเป็นเพราะผู้จัดงาน ชุมชนประสบปัญหาในการรักษาการมีส่วนร่วมเมื่อกระบวนการดำเนินไปในรูปแบบราชการ (Goldfrank, 2011) เรื่องนี้ทำให้เกิดคำถามเกี่ยวกับความยั่งยืนของการทำงานงบประมาณแบบมีส่วนร่วม และชี้ให้เห็นว่าแม้ว่าโครงสร้างจะมีไว้เพื่อรองรับความครอบคลุม แต่การบรรลุถึงความครอบคลุมนั้นต้องใช้ความ พยายามอย่างต่อเนื่องและแนวทางปฏิบัติที่ปรับเปลี่ยนได้

ความท้าทายและบทบาทของพื้นที่กลาง

แนวคิดที่ว่าการทำงานงบประมาณแบบมีส่วนร่วมจะสร้าง “พื้นที่เป็นกลาง” นั้นมีความจำเป็น แต่ในทางปฏิบัติก็มีความซับซ้อน แม้ว่าพื้นที่เป็นกลางจะส่งเสริมให้เกิดการสนทนาและการตัดสินใจ ร่วมกันในอุดมคติ แต่อิทธิพลภายนอกบางครั้งอาจทำให้ความเป็นกลางเวทีการทำงานงบประมาณแบบมี ส่วนร่วมเบี่ยงเบนไป ในบางสถานการณ์ผู้มีอิทธิพลทางการเมืองในท้องถิ่นที่มีอำนาจหรือกลุ่มที่มี ทรัพยากรมากมายมีอิทธิพลต่อผลลัพธ์ของการตัดสินใจอย่างไม่สมส่วน ตัวอย่างเช่นในเมืองบางเมือง ของสหรัฐอเมริกา กลุ่มชนชั้นนำในท้องถิ่นได้ใช้อำนาจควบคุมการประชุมการทำงานงบประมาณแบบมี ส่วนร่วม โดยโน้มน้าวความคิดเห็นของสาธารณะหรือลobbyเพื่อโครงการเฉพาะ ซึ่งอาจนำไปสู่ความไม่ สมดุลในการกระจายเงินทุน (Lerner, 2014) ความท้าทายเหล่านี้ชี้ให้เห็นว่าความเป็นกลางของการจัดทำ งบประมาณแบบมีส่วนร่วมจำเป็นต้องมีการอำนวยความสะดวกและการตรวจสอบเชิงรุกเพื่อป้องกันการ ยึดครองโดยกลุ่มผลประโยชน์กลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง เพื่อให้แน่ใจว่าพื้นที่ยังคงรวมเอาทุกคนไว้ด้วยกัน

ผลกระทบของแพลตฟอร์มดิจิทัลและการเข้าถึงพื้นที่กลาง

การใช้แพลตฟอร์มดิจิทัลสำหรับการทำงานงบประมาณแบบมีส่วนร่วมที่เพิ่มมากขึ้นได้เปิด ประตูสู่การเข้าถึงที่กว้างขึ้นและทำให้ผู้คนเข้าร่วมได้มากขึ้น ดังที่เห็นได้จากแพลตฟอร์ม Decide Madrid ของมาดริด การลงคะแนนเสียงออนไลน์และฟอรัมทำให้ผู้ที่อาจไม่เข้าร่วมการประชุมแบบตัวต่อตัว สามารถแสดงความคิดเห็นได้ อย่างไรก็ตามการทำงานงบประมาณแบบมีส่วนร่วมแบบดิจิทัลยังก่อให้เกิด ความท้าทายใหม่ ๆ รวมถึงช่องว่างทางดิจิทัลและความเสี่ยงในการกีดกันผู้ที่ไม่มีการเข้าถึงอินเทอร์เน็ต หรือความรู้ด้านดิจิทัล (Sampaio et al., 2011) แม้ว่าแพลตฟอร์มออนไลน์จะช่วยให้เข้าถึงได้มากขึ้น แต่ ก็อาจกีดกันประชากรที่เปราะบางซึ่งไม่มีการเข้าถึงโดยไม่ได้ตั้งใจ จึงขัดแย้งกับอุดมคติของแนวคิดการ จัดทำงานงบประมาณแบบมีส่วนร่วม กรณีที่จะประสบความสำเร็จนั้นต้องมีกลยุทธ์การเข้าถึงที่เสริมกัน เช่น จุดกระจายสัญญาณอินเทอร์เน็ตชุมชนหรือเวิร์กช็อปความรู้ด้านดิจิทัล เพื่อให้แน่ใจว่ามีการรวมกลุ่มกัน อย่างแท้จริง

การแลกเปลี่ยนความรู้ระดับโลกและการปรับใช้แนวปฏิบัติที่ดีที่สุด

อีกประเด็นหนึ่งที่น่าสนใจของวิวัฒนาการของการจัดทำงบประมาณแบบมีส่วนร่วม คือการแลกเปลี่ยนแนวทางปฏิบัติที่ดีที่สุดทั่วโลก ซึ่งช่วยให้ชุมชนต่างๆ ได้เรียนรู้จากความสำเร็จและความท้าทายของกันและกัน ตัวอย่างเช่น การจัดทำงบประมาณแบบมีส่วนร่วมของนิวยอร์กซิตี้ได้นำประสบการณ์ของเมืองต่างๆ ในบราซิลมาปรับใช้ในขณะที่ปรับกระบวนการให้เหมาะสมกับบริบททางการเมืองและสังคมในท้องถิ่น (Lerner & Secondo, 2012) การปรับเปลี่ยนนี้เน้นย้ำถึงความสำคัญของความยืดหยุ่นในแนวทางปฏิบัติของการจัดทำงบประมาณแบบมีส่วนร่วม และเน้นย้ำถึงบทบาทของเครือข่ายทั่วโลก ในขณะที่การจัดทำงบประมาณแบบมีส่วนร่วมยังคงขยายตัวไปทั่วโลกทำให้ได้รับประโยชน์จากฐานความรู้ที่พัฒนาขึ้นซึ่งให้ข้อมูลแนวทางปฏิบัติที่ดีขึ้น

ความท้าทายในการสนับสนุนสถาบันที่ยั่งยืน

การสนับสนุนจากสถาบันมีความสำคัญต่อความสำเร็จของการจัดทำงบประมาณแบบมีส่วนร่วม แต่ความมุ่งมั่นของสถาบันสาธารณะนั้นแตกต่างกันอย่างมาก ในขณะที่รัฐบาลบางประเทศ เช่น รัฐบาลในกรุงปารีสและกรุงโซล ได้รวมการจัดทำงบประมาณแบบมีส่วนร่วมเข้าไปในกระบวนการจัดทำงบประมาณประจำปีอย่างเป็นทางการแล้ว รัฐบาลอื่น ๆ กลับถือว่าการจัดทำงบประมาณแบบมีส่วนร่วมเป็นโครงการระยะสั้นที่มีเงินทุนและการดูแลที่จำกัด เมื่อขาดการสนับสนุนจากสถาบันการจัดทำงบประมาณแบบมีส่วนร่วมอาจกลายเป็นการแสดงออกเชิงสัญลักษณ์มากกว่าที่จะเป็นเครื่องมือเสริมพลังที่สำคัญ เพื่อให้การจัดทำงบประมาณแบบมีส่วนร่วมบรรลุศักยภาพในการเปลี่ยนแปลง รัฐบาลต้องทุ่มเททรัพยากรและการสนับสนุนนโยบายเพื่อสร้างการจัดทำงบประมาณแบบมีส่วนร่วมให้เป็นแนวทางปฏิบัติที่ต่อเนื่องและยืดหยุ่น แทนที่จะเป็นโครงการริเริ่มแบบกระจัดกระจาย

ทิศทางในอนาคต: การสร้างสมดุลระหว่างนวัตกรรมกับค่านิยมประชาธิปไตยหลัก

หากมองไปในทิศทางอนาคตของการจัดทำงบประมาณแบบมีส่วนร่วม จะขึ้นอยู่กับว่าสามารถสร้างสมดุลระหว่างนวัตกรรม เช่น การวิเคราะห์ที่ขับเคลื่อนด้วย AI สำหรับการเลือกข้อเสนอเกี่ยวกับงบประมาณ กับค่านิยมประชาธิปไตยหลัก ได้แก่ การรวมเอาทุกฝ่าย ความโปร่งใส และการมีส่วนร่วมของประชาชนได้ดีเพียงใด เมื่อเทคโนโลยีพัฒนาขึ้นการจัดทำงบประมาณแบบมีส่วนร่วมอาจนำการวิเคราะห์เชิงทำนายมาใช้เพื่อจัดลำดับความสำคัญของโครงการที่มีผลกระทบสูง ซึ่งจะช่วยปรับปรุงกระบวนการตัดสินใจ อย่างไรก็ตามสิ่งสำคัญคือต้องรักษาการปรึกษาหารือของพลเมืองไว้ที่ศูนย์กลาง เนื่องจากจุดแข็งของการจัดทำงบประมาณแบบมีส่วนร่วมอยู่ที่พลังในการส่งเสริมการสนทนา ความเข้าใจ และการตัดสินใจร่วมกัน

โดยสรุปแม้ว่าการจัดทำงบประมาณแบบมีส่วนร่วมจะสอดคล้องกับอุดมคติของประชาธิปไตยแบบปรึกษาหารือและพื้นที่กลางในทางทฤษฎี แต่การนำไปปฏิบัติจริงกลับเผยให้เห็นถึงความซับซ้อนและความท้าทายที่ต้องมีการจัดการอย่างรอบคอบ การป้องกันการยึดครองของชนชั้นสูง การปรับใช้เครื่องมือดิจิทัลเพื่อหลีกเลี่ยงการกีดกัน และการรักษาการสนับสนุนสถาบันที่ยั่งยืน ล้วนมีความสำคัญต่อการจัดทำงบประมาณแบบมีส่วนร่วมที่จะบรรลุศักยภาพในการเปลี่ยนแปลงอย่างเต็มที่ เมื่อบรรลุเงื่อนไขเหล่านี้การจัดทำงบประมาณแบบมีส่วนร่วมจะสามารถทำหน้าที่เป็นเครื่องมือที่ยั่งยืนสำหรับการ

มีส่วนร่วมและความเท่าเทียมกันในระบอบประชาธิปไตย โดยปรับเปลี่ยนการปกครองเพื่อให้บริการพลเมืองทุกคนได้ดีขึ้น

เพื่อให้เห็นภาพที่ชัดเจนมากขึ้นจึงได้บทความนี้ได้พัฒนากระบวนการจัดทำงบประมาณแบบมีส่วนร่วมสู่ผลลัพธ์เชิงเปลี่ยนแปลง ดังภาพที่ 1 โดยอธิบายขั้นตอนที่สะท้อนขั้นตอนของการจัดทำงบประมาณแบบมีส่วนร่วม ซึ่งเป็นแนวทางประชาธิปไตยที่ให้ประชาชนมีส่วนร่วมโดยตรงในการจัดสรรงบประมาณของรัฐ โดยเริ่มจากการระบุความต้องการของชุมชน จากนั้นให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการเสนอโครงการที่แก้ไขปัญหาเหล่านี้ จากนั้นจึงพิจารณาข้อเสนอ จัดลำดับความสำคัญผ่านการอภิปราย และเลือกโดยการลงคะแนนเสียง กระบวนการร่วมมือนี้ช่วยให้มั่นใจได้ว่าการตัดสินใจจะสะท้อนถึงผลประโยชน์และความต้องการร่วมกันของชุมชน โดยเปลี่ยนจากการตัดสินใจจากบนลงล่างที่มักพบเห็นในการจัดทำงบประมาณของรัฐบาล เมื่อเลือกโครงการได้แล้ว เงินทุนที่จัดสรรไว้จะถูกนำไปใช้ในการดำเนินการ และจะรวบรวมข้อเสนอแนะเพื่อประเมินความสำเร็จและผลกระทบของโครงการ ซึ่งจะทำให้กระบวนการดำเนินไปจนเสร็จสมบูรณ์

กระบวนการจัดทำงบประมาณแบบมีส่วนร่วมก่อให้เกิดผลลัพธ์เชิงเปลี่ยนแปลงที่เป็นประโยชน์ต่อทั้งพลเมืองและโครงสร้างการบริหารโดยรวม โดยการส่งเสริมให้พลเมืองมีส่วนร่วมอย่างแข็งขัน การจัดทำงบประมาณแบบมีส่วนร่วมจะเสริมสร้างการมีส่วนร่วมในระบอบประชาธิปไตย ทำให้ประชาชนรู้สึกมีอำนาจในการมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจที่ส่งผลโดยตรงต่อชีวิต นอกจากนี้ยังส่งเสริมความเท่าเทียมทางสังคมด้วยการกระจายทรัพยากรให้กับชุมชนที่ถูกกละเลย เพื่อแก้ไขความไม่สมดุลในการจัดสรรบริการสาธารณะ กระบวนการนี้ยังช่วยปรับปรุงการบริหารโดยเพิ่มความโปร่งใสและความรับผิดชอบในการใช้เงินสาธารณะ ซึ่งในทางกลับกันจะส่งเสริมความไว้วางใจที่มากขึ้นในสถาบันสาธารณะ ผลลัพธ์เหล่านี้ร่วมกันแสดงให้เห็นว่างบประมาณแบบมีส่วนร่วมไม่ใช่แค่เครื่องมือจัดทำงบประมาณเท่านั้น แต่ยังเป็นวิธีการฟื้นคืนประชาธิปไตยและสร้างสังคมที่ยุติธรรมและเท่าเทียมกันมากขึ้น

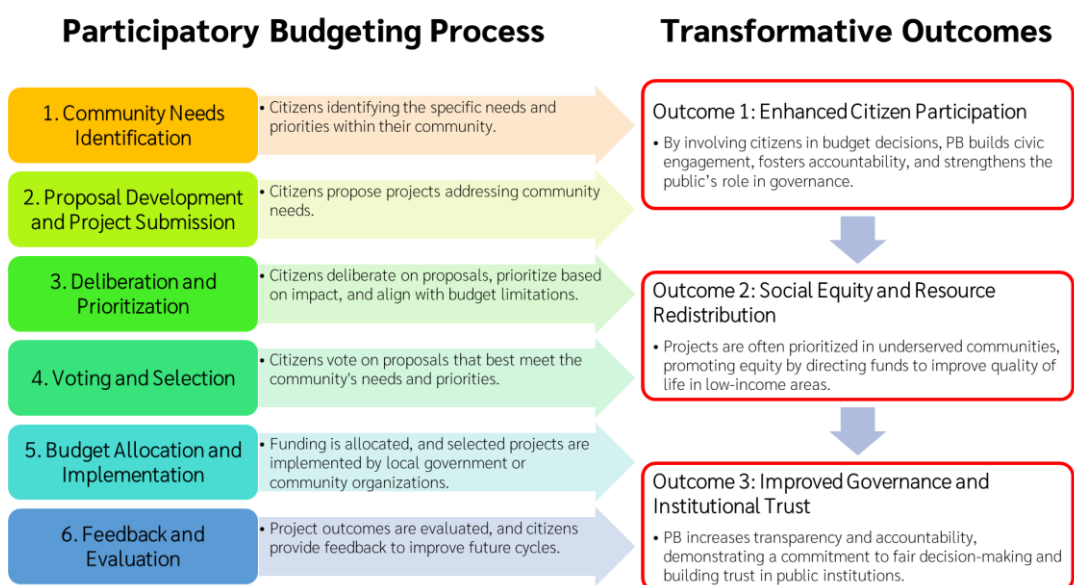

Figure 1. The Participatory Budgeting Process towards Transformative Outcomes

แผนผังการจัดทำงานงบประมาณแบบมีส่วนร่วมสู่ผลลัพธ์เชิงเปลี่ยนแปลง ดังภาพที่ 1 แสดงขั้นตอนโดยละเอียดของกระบวนการจัดทำงานงบประมาณแบบมีส่วนร่วม โดยเน้นย้ำว่าการจัดทำงานงบประมาณแบบมีส่วนร่วมช่วยให้ประชาชนมีอำนาจในการจัดสรรงบประมาณได้อย่างไร และมีส่วนสนับสนุนผลลัพธ์ที่เปลี่ยนแปลงไปในด้านการมีส่วนร่วมของพลเมือง ความเท่าเทียมทางสังคม และการปฏิรูปการปกครอง โดยมีกระบวนการดังนี้

1. การระบุความต้องการของชุมชน

กระบวนการนี้เริ่มต้นจากการที่ประชาชนระบุความต้องการและลำดับความสำคัญที่เฉพาะเจาะจงภายในชุมชนของตน ขั้นตอนพื้นฐานนี้จะกระตุ้นให้ประชาชนพิจารณาความท้าทายร่วมกันและพื้นที่ในการปรับปรุงที่ต้องมีการลงทุนจากภาครัฐอย่างจริงจัง ซึ่งเป็นการปูทางไปสู่แนวทางการจัดทำงานงบประมาณที่ขับเคลื่อนโดยชุมชน

2. การพัฒนาข้อเสนอและการส่งโครงการ

หลังจากระบุความต้องการแล้ว พลเมืองและกลุ่มชุมชนจะจัดทำข้อเสนอที่แก้ไขปัญหานั้น ขั้นตอนนี้เกี่ยวข้องกับการกำหนดแนวคิดโครงการที่เป็นรูปธรรม ไม่ว่าจะเกี่ยวข้องกับโครงสร้างพื้นฐาน สุขภาพ การศึกษา หรือบริการสาธารณะอื่น ๆ ที่สอดคล้องกับลำดับความสำคัญของชุมชน ด้วยวิธีนี้พลเมืองจะได้มีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางแก้ไขที่เป็นไปได้และมีส่วนร่วมโดยตรงในกระบวนการตัดสินใจ ซึ่งส่งเสริมการมีส่วนร่วมและการลงทุนส่วนบุคคลในระดับที่ลึกซึ้งยิ่งขึ้นในผลลัพธ์ของชุมชน

3. การพิจารณาและกำหนดลำดับความสำคัญ

ในขั้นตอนนี้สมาชิกชุมชนจะพิจารณาข้อเสนอที่ส่งมาโดยประเมินแต่ละข้อเสนอโดยพิจารณาจากปัจจัยต่าง ๆ เช่น ผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้น ความเป็นไปได้ และความสอดคล้องกับข้อจำกัดด้านงบประมาณ กระบวนการพิจารณานี้มีความสำคัญอย่างยิ่ง เนื่องจากจะช่วยส่งเสริมให้เกิดการสนทนารอบรู้ในหมู่ประชาชน กระตุ้นให้เกิดมุมมองที่หลากหลาย และช่วยสร้างฉันทามตินอกจากนี้ยังสะท้อนถึงหลักการของประชาธิปไตยแบบปรึกษาหารือ ซึ่งการอภิปรายอย่างครอบคลุมและมีเหตุผลถือเป็นหัวใจสำคัญของการตัดสินใจ

4. การลงคะแนนเสียงและการคัดเลือกข้อเสนอ

หลังจากการพิจารณาแล้ว ประชาชนจะเข้าร่วมในกระบวนการลงคะแนนเสียงเพื่อจัดลำดับความสำคัญและเลือกข้อเสนอที่ตอบสนองความต้องการของชุมชนได้ดีที่สุด องค์ประกอบประชาธิปไตยนี้ช่วยให้มั่นใจได้ว่าการตัดสินใจจะสะท้อนถึงความต้องการร่วมกันของสมาชิกในชุมชน จึงช่วยเพิ่มความโปร่งใสและความรับผิดชอบในการใช้จ่ายของภาครัฐ ด้วยการให้ประชาชนมีอำนาจลงคะแนนเสียงโดยตรง การจัดทำงานงบประมาณแบบมีส่วนร่วมจึงส่งเสริมความรู้สึกเป็นเจ้าของและเสริมสร้างความชอบธรรมในการจัดสรรงบประมาณ

5. การจัดสรรงบประมาณและการดำเนินการ

เมื่อเลือกข้อเสนอแล้วแล้วงบประมาณจะถูกจัดสรรให้กับโครงการที่เลือก และเริ่มดำเนินการ รัฐบาลท้องถิ่นหรือองค์กรชุมชนที่ได้รับการแต่งตั้งจะรับผิดชอบในการดำเนินโครงการ โดยให้แน่ใจว่าทรัพยากรต่างๆ จะถูกจัดสรรไปเพื่อตอบสนองต่อลำดับความสำคัญที่ชุมชนกำหนด ขั้นตอนนี้แสดงให้เห็นว่าการจัดทำงานงบประมาณแบบมีส่วนร่วมสามารถปรับโฉมกระบวนการจัดทำงานงบประมาณแบบดั้งเดิมจากบนลงล่างได้อย่างไร โดยเน้นที่ความคิดเห็นของชุมชนเป็นศูนย์กลาง

6. การตอบรับและการประเมิน

ขั้นตอนสุดท้ายคือการประเมินโครงการที่ดำเนินการและการรวบรวมคำติชมจากสมาชิกในชุมชน วงจรการตอบรับอย่างต่อเนื่องนี้ช่วยให้ประชาชนสามารถประเมินประสิทธิภาพของโครงการที่ได้รับทุน เข้าใจถึงผลกระทบของการสนับสนุน และเสนอแนะแนวทางปรับปรุงสำหรับการ

จัดทำงบประมาณแบบมีส่วนร่วมในอนาคต ขั้นตอนการตอบรับมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการสร้างกระบวนการจัดทำงบประมาณแบบมีส่วนร่วมตอบสนองความต้องการที่เปลี่ยนแปลงไปของประชาชน

กระบวนการจัดทำงบประมาณแบบมีส่วนร่วมนำไปสู่ผลลัพธ์เชิงเปลี่ยนแปลง ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมของพลเมืองที่ดีขึ้น โดยสร้างความมีส่วนร่วมของพลเมืองและเพิ่มความเข้าใจของพลเมืองเกี่ยวกับกระบวนการบริหารจัดการ ด้วยการบูรณาการพลเมืองโดยตรงในการตัดสินใจด้านงบประมาณ เมื่อพลเมืองรู้สึกว่าการรับฟังและเห็นวามคิดของพวกเขาได้รับการตระหนัก ความไว้วางใจและความรับผิดชอบในรัฐบาลก็จะแข็งแกร่งขึ้น

2. ความเสมอภาคทางสังคมและการจัดสรรทรัพยากร การจัดทำงบประมาณแบบมีส่วนร่วมมักมุ่งเป้าไปที่พื้นที่ที่มีรายได้น้อยและขาดเงินทุน โดยส่งเสริมความเสมอภาคทางสังคมด้วยการจัดสรรเงินสาธารณะไปยังพื้นที่ที่ต้องการมากที่สุด วิธีนี้จะช่วยให้คุณภาพชีวิตของชุมชนที่ถูกละเลยดีขึ้น และยังช่วยให้จัดสรรทรัพยากรได้อย่างยุติธรรมมากขึ้น ช่วยแก้ไขปัญหาความไม่เท่าเทียมกันในการเข้าถึงสินค้าสาธารณะ

3. ธรรมาภิบาลและความไว้วางใจของสถาบันที่ดีขึ้น ความโปร่งใสและความรับผิดชอบที่เพิ่มขึ้นในการใช้จ่ายภาครัฐทำให้การจัดทำงบประมาณแบบมีส่วนร่วมสร้างความสัมพันธ์ที่แข็งแกร่งขึ้นระหว่างประชาชนและรัฐบาล การเปลี่ยนแปลงนี้ส่งเสริมความไว้วางใจของสาธารณชน เนื่องจากประชาชนสามารถเห็นความคิดเห็นของพวกเขาที่ส่งผลกระทบโดยตรงต่อโครงการและนโยบายของชุมชน ส่งเสริมโครงสร้างการกำกับดูแลที่ตอบสนองและเท่าเทียมกันมากขึ้น

โดยสรุปแล้วกระบวนการจัดทำงบประมาณแบบมีส่วนร่วมที่แสดงดังภาพที่ 1 นำเสนอแนวทางแบบมีโครงสร้างและครอบคลุมสำหรับการจัดทำงบประมาณสาธารณะ ซึ่งเสริมสร้างการมีส่วนร่วมในระบอบประชาธิปไตย ส่งเสริมความยุติธรรมทางสังคม และปรับปรุงแนวทางปฏิบัติในการบริหารจัดการ

ข้อเสนอแนะ

การนำงบประมาณแบบมีส่วนร่วมไปใช้เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของพลเมืองโดยตรงในการจัดสรรงบประมาณสาธารณะผ่านกระบวนการที่มีการพิจารณาและตัดสินใจอย่างเป็นระบบ วิธีการนี้ให้พลังแก่ชุมชนในการระบุความต้องการท้องถิ่น เสนอแผนโครงการ และลงคะแนนเลือกความสำคัญของงบประมาณ ซึ่งช่วยเพิ่มความโปร่งใสและความรับผิดชอบในการใช้จ่ายสาธารณะ การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่หลากหลายช่วยเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของพลเมืองและรับรองว่าทรัพยากรสาธารณะได้รับการจัดสรรในลักษณะที่สะท้อนความต้องการและความชอบของชุมชน การนำงบประมาณแบบมีส่วนร่วมไปใช้ให้ประสบความสำเร็จจำเป็นต้องมีกระบวนการที่ชัดเจน มีประสิทธิภาพ การสื่อสารที่ชัดเจน และกลไกที่เข้มแข็งในการบูรณาการข้อมูลที่ได้รับจากพลเมืองในการตัดสินใจด้านงบประมาณ โดยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ส่งเสริมการรวมกลุ่มของพลเมืองและการเข้าถึงการจัดทำงบประมาณแบบมีส่วนร่วมแม้ว่าการจัดทำงบประมาณแบบมีส่วนร่วมจะมุ่งหวังให้สมาชิกในชุมชนที่หลากหลายมีส่วนร่วมในการจัดสรรงบประมาณ แต่บ่อยครั้งที่ยังมีอุปสรรคต่อการรวมกลุ่ม โดยเฉพาะในกลุ่มที่ถูกกล่ละเลย กลุ่มเหล่านี้อาจขาดการเข้าถึงกระบวนการเนื่องจากมีเวลาจำกัด การเข้าถึงดิจิทัล หรืออุปสรรคด้านภาษา เพื่อแก้ไขปัญหาการศึกษาในอนาคตและการจัดทำงบประมาณแบบมีส่วนร่วมควรพิจารณาแนวทางที่ก้าวข้ามวิธีการมีส่วนร่วมแบบเดิมๆ ตัวอย่างเช่น การรวมการพิจารณาร่วมกันแบบพบหน้ากับการลงคะแนนเสียงผ่านโทรศัพท์มือถือหรือข้อความอาจเพิ่มการมีส่วนร่วมสำหรับผู้ที่ไม่มีการเข้าถึงอินเทอร์เน็ต การอำนวยความสะดวก

ความสะดวกในชุมชนอาจช่วยดึงดูดกลุ่มที่ไม่ได้รับการเป็นตัวแทน เช่น ผู้สูงอายุที่มีรายได้น้อย ประชากรสูงอายุ หรือผู้อพยพใหม่

2. การบูรณาการแพลตฟอร์มดิจิทัลเพื่อการมีส่วนร่วมที่กว้างขึ้น แพลตฟอร์มการจัดทำงบประมาณแบบมีส่วนร่วมดิจิทัลได้แสดงให้เห็นถึงแนวโน้มในการทำให้การมีส่วนร่วมสามารถเข้าถึงได้มากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับพลเมืองที่อายุน้อยและเชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยี อย่างไรก็ตาม เครื่องมือดิจิทัลก็ไม่ได้ครอบคลุมทั้งหมด แม้ว่าเครื่องมือดิจิทัลจะช่วยเพิ่มการมีส่วนร่วมได้ แต่ก็มีความเสี่ยงที่จะกีดกันพลเมืองที่มีการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตหรือความรู้ด้านดิจิทัลจำกัดออกไปด้วย โมเดลไฮบริดที่ผสมผสานกระบวนการออนไลน์และแบบพบหน้ากันสามารถสร้างสภาพแวดล้อมที่ครอบคลุมมากขึ้น ทำให้ผู้เข้าร่วมสามารถเลือกรูปแบบที่เหมาะสมกับตนเองที่สุดได้

3. พัฒนาวจรข้อเสนอแนะที่ชัดเจนยิ่งขึ้นระหว่างพลเมืองและผู้กำหนดนโยบาย ความท้าทายที่สำคัญอย่างหนึ่งในการจัดทำงบประมาณแบบมีส่วนร่วมคือการทำให้ความคิดเห็นของพลเมืองไม่เพียงแต่ได้รับการพิจารณาเท่านั้น แต่ยังรวมเข้าไว้ในการตัดสินใจงบประมาณขั้นสุดท้ายอย่างมีความหมายด้วย หากไม่มีการให้ข้อเสนอแนะที่โปร่งใสเกี่ยวกับวิธีการตัดสินใจในกระบวนการจัดทำงบประมาณแบบมีส่วนร่วม อาจเสี่ยงต่อการสูญเสียความน่าเชื่อถือ การสร้างกลไกการให้ข้อเสนอแนะที่ชัดเจนยิ่งขึ้น เช่น การอัปเดตความคืบหน้าของโครงการ การให้ข้อเสนอแนะของพลเมือง และการประเมินหลังการใช้งาน เป็นประจำ สามารถสร้างความไว้วางใจและแสดงให้เห็นผลลัพธ์ที่เป็นรูปธรรมของความคิดเห็นของพวกเขา

4. ศึกษาผลกระทบของการจัดทำงบประมาณแบบมีส่วนร่วมของการมีส่วนร่วมของพลเมืองในระยะยาว การจัดทำงบประมาณแบบมีส่วนร่วมมักทำหน้าที่เป็นจุดเริ่มต้นการมีส่วนร่วมของพลเมือง โดยส่งเสริมให้พลเมืองมีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่น อย่างไรก็ตามผลกระทบในระยะยาวของการจัดทำงบประมาณแบบมีส่วนร่วมต่อการมีส่วนร่วมและการเสริมอำนาจของพลเมืองอย่างยั่งยืนยังคงไม่ได้รับการศึกษาอย่างเพียงพอ ควรออกแบบกระบวนการเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของพลเมืองอย่างต่อเนื่อง เช่น การเชื่อมโยงผู้เข้าร่วมกระบวนการจัดทำงบประมาณแบบมีส่วนร่วมกับกิจกรรม

5. ศึกษาบทบาทของการจัดทำงบประมาณแบบมีส่วนร่วมในการตอบสนองความต้องการที่เกิดขึ้นใหม่ในท้องถิ่น เช่น ความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อม

โดยทั่วไปแล้วการจัดทำงบประมาณแบบมีส่วนร่วมมีวัตถุประสงค์เพื่อตอบสนองความต้องการเร่งด่วนของชุมชน เช่น โครงสร้างพื้นฐานหรือบริการทางสังคม อย่างไรก็ตามมีความสนใจในกระบวนการจัดทำงบประมาณแบบมีส่วนร่วมเพื่อแก้ไขปัญหาในระยะยาว เช่น ความสามารถในการปรับตัวต่อสภาพอากาศ ความยั่งยืนของเมือง หรือโครงการโครงสร้างพื้นฐานสีเขียว การขยายการจัดทำงบประมาณแบบมีส่วนร่วมเพื่อจัดการกับความท้าทายด้านสิ่งแวดล้อม ทำให้เมืองต่างๆ สามารถดึงดูดพลเมืองให้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจร่วมกันเกี่ยวกับปัญหาเร่งด่วนระดับโลกในระดับท้องถิ่น

6. เสริมสร้างความมุ่งมั่นและทรัพยากรของสถาบันเพื่อการนำงบประมาณแบบมีส่วนร่วมไปปฏิบัติอย่างยั่งยืน ความสำเร็จของการจัดทำงบประมาณแบบมีส่วนร่วมมักขึ้นอยู่กับเจตจำนงทางการเมืองและการสนับสนุนจากสถาบัน แต่ระดับของความมุ่งมั่นนั้นแตกต่างกันอย่างมาก เมื่อการสนับสนุนจากรัฐบาลมีน้อยหรือเงินทุนไม่เพียงพอ การจัดทำงบประมาณแบบมีส่วนร่วมอาจกลายเป็นการดำเนินการเชิงสัญลักษณ์มากกว่าที่จะเป็นช่องทางที่มีความหมายสำหรับการเสริมอำนาจให้กับ

พลเมือง การสนับสนุนจากสถาบันอย่างต่อเนื่อง กรอบนโยบายที่ชัดเจน และการจัดสรรเงินทุนอย่างสม่ำเสมอถือเป็นสิ่งสำคัญเพื่อให้การจัดทำงานงบประมาณแบบมีส่วนร่วมสร้างผลกระทบที่ยั่งยืนได้

กิตติกรรมประกาศ

บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของผลการศึกษาวิจัย โครงการวิจัยเชิงปฏิบัติการ เรื่อง “นวัตกรรมทางสังคมเพื่อสร้างชุมชนเข้มแข็ง : พื้นฐานของประชาธิปไตยอัตลักษณ์ไทย” ผลงานวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยและนวัตกรรมจากสำนักงานการวิจัยแห่งชาติ: ทุนส่งเสริมกลุ่มวิจัยศักยภาพสูง (สัญญาเลขที่ N42A660622)

References

- Abers, R. (2000). *Inventing local democracy: grassroots politics in Brazil*. Lynne Rienner Publishers.
- Agger, A., & Sørensen, E. (2018). Managing collaborative innovation in public bureaucracies. *Planning Theory*, 17(1), 53-73.
- Avritzer, L. (2006). New public spheres in Brazil: local democracy and deliberative politics. *International Journal of Urban and regional research*, 30(3), 623-637.
- Avritzer, L. (2009). *Democracy and the public space in Latin America*. Princeton University Press.
- Bächtiger, A., Dryzek, J. S., Mansbridge, J., & Warren, M. (2018). Deliberative democracy. *The Oxford handbook of deliberative democracy*, 1-32.
- Baiocchi, G. (2005). *Militants and citizens: The politics of participatory democracy in Porto Alegre*. Stanford University Press.
- Bartocci, L., Grossi, G., & Mauro, S. G. (2019). Towards a hybrid logic of participatory budgeting. *International Journal of Public Sector Management*, 32(1), 65-79.
- Bassoli, M. (2012). Participatory budgeting in Italy: An analysis of (almost democratic) participatory governance arrangements. *International Journal of Urban and Regional Research*, 36(6), 1183-1203.
- Beckett, J., & King, C. S. (2002). The challenge to improve citizen participation in public budgeting: A discussion. *Journal of Public Budgeting, Accounting & Financial Management*, 14(3), 463-485.
- Bedock, C., & Pilet, J. B. (2021). Who supports citizens selected by lot to be the main policymakers? A study of French citizens. *Government and Opposition*, 56(3), 485-504.
- Bedock, C., & Pilet, J. B. (2023). Enraged, engaged, or both? A study of the determinants of support for consultative vs. binding mini-publics. *Representation*, 59(1), 33-53.
- Bekkers, V., Edelenbos, J., & Steijn, B. (2011). An innovative public sector? Embarking on the innovation journey. *Innovation in the Public Sector*, 197-221.
- Benhabib, S. (Ed.). (2021). *Democracy and difference: Contesting the boundaries of the political*. Princeton University Press.

- Bilge, S. (2015). A New Approach in Public Budgeting: Citizens' Budget. *Journal of International Education and Leadership*, 5(1), n1.
- Brezovar, N., & Stanimirović, T. (2022). Sustainability aspects of participatory budgeting at the municipal level in Slovenia. *Public sector economics*, 46(4), 569-589.
- Cabannes, Y. (2004). Participatory budgeting: a significant contribution to participatory democracy. *Environment and urbanization*, 16(1), 27-46.
- Cabannes, Y. (2004). *Participatory budgeting: Conceptual framework and analysis of its contribution to urban governance and the Millennium Development Goals*. United Nations Human Settlements Programme. Retrieved from <https://discovery.ucl.ac.uk/id/eprint/10660/>
- Cabannes, Y., & Lipietz, B. (2018). Revisiting the democratic promise of participatory budgeting in light of competing political, good governance and technocratic logics. *Environment and Urbanization*, 30(1), 67-84.
- Cohen, J. (1997). *Procedure and substance in deliberative democracy*. Cambridge University Press, Cambridge.
- Cohen, J. Procedure and Substance in Deliberative Democracy (1996) in Seyla Benhabib (ed) *Democracy and Difference—Contesting the Boundaries of the Political*.
- Cohen, J., & Rogers, J. (1993). Associations and democracy. *Social Philosophy and Policy*, 10(2), 282-312.
- Dahl, R. A. (2008). *Democracy and its Critics*. Yale university press.
- Dias, N. (Ed.). (2018). *Hope for democracy: 30 years of participatory budgeting worldwide..* In L. Nelson Dias (Ed.), Epopeia Records.
- Ebdon, C., & Franklin, A. L. (2006). Citizen participation in budgeting theory. *Public administration review*, 66(3), 437-447.
- Eggers, W. D., & Singh, S. K. (2009). *The Public Innovator's Playbook: Nurturing bold ideas in government*. Deloitte/Harvard Kennedy School's Ash Institute.
- Elster, J. (Ed.). (1998). *Deliberative democracy* (Vol. 1). Cambridge University Press.
- Ewens, H., & van der Voet, J. (2019). Organizational complexity and participatory innovation: participatory budgeting in local government. *Public Management Review*, 21(12), 1848-1866.
- Fishkin, J. S. (2002). Deliberative democracy. *The Blackwell guide to social and political philosophy*, 221-238.
- Font, J., Wojcieszak, M., & Navarro, C. J. (2015). Participation, representation and expertise: Citizen preferences for political decision-making processes. *Political Studies*, 63(1_suppl), 153-172.
- Freire, P. (1970). *Pedagogy of the oppressed*. New York: Herder and Herder.
- Fung, A. (2004). *Empowered participation: Reinventing urban democracy*. Princeton, NJ: Princeton University Press.

- Fung, A., & Wright, E. O. (2001). Deepening democracy: Innovations in empowered participatory governance. *Politics & society*, 29(1), 5-41.
- Gherghina, S., & Geissel, B. (2017). Linking democratic preferences and political participation: Evidence from Germany. *Political Studies*, 65(1_suppl), 24-42.
- Gherghina, S., & Geissel, B. (2020). Support for direct and deliberative models of democracy in the UK: understanding the difference. *Political Research Exchange*, 2(1), 1809474.
- Goldfrank, B. (2011). *Deepening local democracy in Latin America: Participation, decentralization, and the left*. University Park, PA: Penn State University Press.
- Goldsmith, W., & Vainer, C. (2001). Participatory budgeting and power politics in Porto Alegre. *Eure-Revista Latinoamericana De Estudios Urbano Regionales*, 27(82), 115-119.
- Gret, M., & Sintomer, Y. (2005). *The Porto Alegre experiment: learning lessons for better democracy*. Zed Books.
- Gutmann, A., & Thompson, D. F. (2004). *Why deliberative democracy?*. Princeton University Press.
- Habermas, J. (1974). The public sphere: an encyclopedia article (1964). *New German Critique*, 3, 49-55.
- Habermas, J. (1991). The structural transformation of the public sphere: An inquiry into a category of bourgeois society. MIT Press.
- Habermas, J. (2023). *A new structural transformation of the public sphere and deliberative politics*. John Wiley & Sons.
- Hirst, P. (1998) Democracy and civil society. In P. Hirst and S. Khilnani (eds.), *Reinventing Democracy*, Blackwell, Cambridge, MA.
- Hong, S. (2015). Citizen participation in budgeting: A trade-off between knowledge and inclusiveness?. *Public Administration Review*, 75(4), 572-582.
- Kim, S., & Schachter, H. L. (2013). Citizen participation in the budget process and local government accountability: Case studies of organizational learning from the United States and South Korea. *Public Performance & Management Review*, 36(3), 456-471.
- Lerner, J. (2014). *Making democracy fun: How game design can empower citizens and transform politics*. Cambridge, MA: MIT Press.
- Lerner, J., & Secondo, D. (2012). By the people, for the people: Participatory budgeting from the bottom up in North America. *Journal of Deliberative Democracy*, 8(2). Retrieved from <https://delibdemjournal.org/article/id/420/>
- Magliacani, M. (2020). The Public Value Sphere Within the Participatory Budgeting: Evidences From an Italian Smart City. *Journal of US-China Public Administration*, 17(3), 87-98.
- Manes-Rossi, F., Brusca, I., Orelli, R. L., Lorson, P. C., & Haustein, E. (2023). Features and drivers of citizen participation: Insights from participatory budgeting in three European cities. *Public Management Review*, 25(2), 201-223.
- Mansbridge, J. (1990). Democracy and common interests. *Social alternatives*, 8(4), 20-25.

- Melo, M. A., & Baiocchi, G. (2006). Deliberative democracy and local governance: towards a new agenda. *International Journal of Urban and Regional Research*, 30(3), 587-600.
- Nacar, B., & Falay, N. (2024). Participatory Budgeting in Public Sphere, Governance, Transparency and Participation. *Politik Ekonomik Kuram*, 8(1), 149-159.
- Newton, K. (2012). Introduction: 2 3Curing the democratic malaise with democratic innovations. In *Evaluating democratic innovations* (pp. 1-20). Routledge.
- Newton, K. & Geissel, B. (2012), "Evaluating democratic innovations: curing the democratic malaise?", in *Evaluating Democratic Innovations: Curing the Democratic Malaise*, Routledge, p. ix, doi: 10.4324/9780203155196.
- Novy, A., & Leubolt, B. (2005). Participatory budgeting in Porto Alegre: social innovation and the dialectical relationship of state and civil society. *Urban studies*, 42(11), 2023-2036.
- Sampaio, R. C., Maia, R. C. M., & Marques, F. P. J. A. (2011). Participation and deliberation on the Internet: A case study of digital participatory budgeting in Belo Horizonte. *The Journal of Community Informatics*, 7(1-2). Retrieved from journal.net/index.php/ciej/article/view/654/704
- Schumpeter, J. A., & Swedberg, R. (2021). *The theory of economic development*. Routledge.
- Sen, A. (1999). *Development as freedom*. New York: Oxford University Press.
- Shah, A. (Ed.). (2007). *Participatory budgeting*. World Bank Publications.
- Sintomer, Y., Herzberg, C., & Röcke, A. (2008). Participatory budgeting in Europe: Potentials and challenges. *International journal of urban and regional research*, 32(1), 164-178.
- Vigoda, E. (2002). From responsiveness to collaboration: Governance, citizens, and the next generation of public administration. *Public administration review*, 62(5), 527-540.
- Sørensen, E., & Torfing, J. (2016). Collaborative innovation in the public sector. *Enhancing public innovation by transforming public governance*, 115-116.
- Suntapun, C., Singseetha, T., Singkaneti, B., & Thongmomram, C. (2024). Empowering Citizens to Enhance Quality of Life: The "Public Sphere" Initiative in Suphan Buri Province. *Local Administration Journal*, 17(2), 245-260. (In Thai)
- Talukder, D., & Pilet, J. B. (2021). Public support for deliberative democracy. A specific look at the attitudes of citizens from disadvantaged groups. *Innovation: The European Journal of Social Science Research*, 34(5), 656–676. doi.org/10.1080/13511610.2021.1978284
- Torfing, J., & Triantafyllou, P. (Eds.). (2016). *Enhancing public innovation by transforming public governance*. Cambridge University Press.
- van der Does, R. (2023). Citizen involvement in public policy: Does it matter how much is at stake?. *Public Administration*, 101(3), 772-787.
- Vigoda, E. (2002). From responsiveness to collaboration: Governance, citizens, and the next generation of public administration. *Public administration review*, 62(5), 527-540.
- Wampler, B. (2000). *A guide to participatory budgeting*. International Budget Partnership.

- Wampler, B. (2010). *Participatory budgeting in Brazil: Contestation, cooperation, and accountability*. Penn State Press.
- Wampler, B., & Avritzer, L. (2004). *Participatory publics: Civil society and new institutions in democratic Brazil*. *Comparative Politics*, 36(3), 291-312.
- Webb, P. (2013). Who is willing to participate? Dissatisfied democrats, stealth democrats and populists in the United Kingdom. *European Journal of Political Research*, 52(6), 747-772.

